DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

No. 44. Dingsdag 20 November. 1855.

Uitgever : C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : M. Schooneveld & Zoon, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. *f* 4.50 ; franco per post *f* 5.50.
Advertentiën van 1—6 regels *f* 1. Voor elken regel meer 15 cents ; behalve 35 cents zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelgeld daaronder begrepen.

De politiek van het Ministerie.

Onder de beschuldigingen, welke men aanvoert tegen het Ministerie, behooren deze: oneenigheid, weifelachtigheid in de politiek, onderwerping aan de oppositie, miskenning van den oorsprong zijns bestaans, partijgeest.

De tot heden in de Tweede Kamer gehouden discussiën over de Staatsbegrooting, lokten bereids drie Ministers uit, om, in tegenwoordigheid van hunne overige ambtgenooten, het woord te voeren. Deze zijn: de Ministers van Justitie, van Finantiën en van Buitenlandsche Zaken. Hunne redevoeringen liggen vóór ons, en na ze aandachtig te hebben nagelezen, kwam het ons voor, een nuttig werk te zijn, wanneer wij, gelijk wij dan ook nu doen, daaruit aantoonden, gelijk de lezing ons daarvan den indruk gaf, dat geene der genoemde beschuldigingen gebleken was gegrond te zijn: integendeel, dat zij allen grond missen.

Wat de eensgezindheid betreft: de Minister van Buitenlandsche Zaken verklaarde namens al zijne medeleden in het Bewind, „dat het Ministerie van April „1853 — dat alleen in enkele specialiteiten is gewijzigd — *nog* bestaat; de geest en strekking daarvan is „één en dezelfde; onder dat Ministerie heeft nimmer „eenig verschil bestaan, wat daarvan ook in de laatste „tijden aan dat Ministerie is toegedicht„ (1). Na deze cathegorische verklaring, door geen der Ministers tegengesproken; integendeel tot dus ver bevestigd door den eendragtigen zin, waarin andere Ministers het woord voeren; zal het wel duidelijk zijn, met hoe veel regts wij reeds vroeger, bij verschillende gelegenheden, de verspreide geruchten van oneenigheid verklaarden te zijn, uit de lucht gegrepen verzinsels.

En van welken aard is nu het Ministerie? Het antwoord is duidelijk gegeven: „Dat Ministerie bestaat „uit mannen, die het Christendom in het algemeen, „en ieder van hen hunne eigene godsdienst in het „bijzonder, zeer hoog schatten; uit mannen, die den „historischen loop der zaken in ons Vaderland niet mis„kennen; die overtuigd zijn, dat regten in den Staat „niet op eens door eene geschrevene wet kunnen wor„den gegrond; maar dat Ministerie is niet gevormd „in den geest van hetgeen de geachte spreker (de heer „GROEN) noemt eene *Christelijk-historische rigting*„ (2). De Minister van Justitie gaf, een dag later, nadere explicatie, waarom het Ministerie niet bestuurde in „Christelijk-historische rigting.„ Volgens de Regering — en gewis volgens ieder, die de Grondwet opvat en begrijpt in den zin waarin ze is opgesteld — zou zoodanige rigting zijn: eene partij-rigting, terwijl de Nederlandsche Regering de regering voor en van allen gelijkelijk behoort te zijn. „Als iemand van ons „eischt„ — aldus sprak de Minister van Justitie — „om in eene bepaalde rigting, in de rigting van een „bepaald kerkgenootschap, of, zoo als men het noe„men wil, *in een historisch-Christelijken zin te regeren*, „dan vordert men van ons, dat wij te kort doen aan „den eed, dien wij hebben gezworen. *Gelijkelijk* alle „godsdiensten te beschermen, dat is onze pligt. En „wat er ook gebeuren moge en wat men ook eische, „van die verpligting willen wij niet afwijken.„ (3)

Ten aanzien van *de toepassing* van dat groote beginsel, die grondslag voor ieder waarlijk grondwettig Gouvernement in Nederland, spraken èn de Minister van Justitie (men zie het Bijblad, bladz. 87), èn de Minister van Finantiën woorden uit, die volkomen geschikt zijn, om al de geruchten, die daarmede strijdig in omloop waren, te vernietigen.

„Met leedwezen„ — zeide o. a. de Minister van Finantiën — „heb ik ter tafel zien brengen eene soort „van statistiek van ambtenaren, geclassificeerd naar de „geloofsbelijdenis. Ik heb daaruit veel nieuws vernomen. „Die afgevaardigde (de heer STORM) schijnt het zich „tot taak te stellen, bij ieder ambtenaar na te gaan, „welke zijne geloofsbelijdenis is. *Ik* moet bekennen, „dat *niet* te doen. Wanneer door de bevoegde autoriteit „ambtenaren worden voorgedragen tot bevordering of „aanstelling, dan vraag ik niet: wat is zijne geloofs„belijdenis? Ik geloof dat ik, door dit te doen, *zou* „*handelen in strijd met de Grondwet*. Doch, ik geloof „eveneens dat niemand kan zeggen: *Ik* moet bevorderd „worden, *omdat* ik tot dit of dat Kerkgenootschap be„hoor. Daartegen zal ik mij ten allen tijde verzetten. „Behoort men tot een bepaald Kerkgenootschap: dit „moet geene reden tot bevordering zijn„ (4).

Niet minder duidelijk kwam uit, dat de rigting van het Ministerie, sedert den duur zijns bestaans, steeds dezelfde is geweest. De taak van het Bewind, in 1853 opgetreden, was die van apaisement „met eerbiediging „van de regten van die partij, door welke de andere „partij zich gekwetst achtte.„ Deze stelling van het Ministerie werd zelfs nu door den heer GROEN beaamd, waardoor de grootste scheidsmuur verviel, welke deze geachte afgevaardigde zelf tusschen hem en het Ministerie had opgetrokken. Dat „apaisement„ zocht en vond het Ministerie, gelukkig, „in de regeling bij de Wet van „de verhouding der Kerkgenootschappen tot den Staat. „Deze Wet„ — aldus sprak de Min. van Buitenlandsche Zaken — „moet worden nageleefd, en zij strekt *om* „*ieder Kerkgenootschap*, zonder te vragen welk, te „houden *binnen* de grenzen van zijne regten en zijne „pligten„ (5). Weifelde het Ministerie in de handhaving dier Wet of van de overige Wetten van den Staat? De beantwoording dier vraag is, inderdaad, belangrijk; want zij zou aantoonen, of de beschuldiging, dat het Ministerie zwak zou zijn, inderdaad gegrond was.

„Ik vraag„ — aldus sprak de Minister van Buitenl. Zaken — „wààr is eene enkele handeling — en daar „komt het op aan; ik vraag dit aan ieder, die dit „Ministerie durft beschuldigen, ik zeg niet in deze „Kamer — waaruit zou *blijken*, dat het Gouvernement „die wet niet krachtig handhaaft? Ik wil met den ge„achten Spr. (den heer GROEN), een krachtig Gouver„nement; dat is een Gouvernement, dat de wet hand„haaft; want ik noem geene Regering krachtig, die „buiten de wet treedt en onregt pleegt. Zulk een Gou„vernement is zwak, dat is eene zenuwachtige zwak„heid, dat is eene opwekking van de zenuwen; de „kracht der Regering moet rusten op innerlijke vitali„teit, en zulk eene Regering is alleen die, welke wet „en regt handhaaft. *En waar is nu het bewijs, dat dit* „*Ministerie de wet niet krachtig handhaaft?* Wilde „men zwak zijn, wilden wij toegeven aan den zenuw„achtigen aandrang van sommige zijden, dan zou men „ons kunnen beschuldigen; *maar dat doen wij niet.* „Derhalve is dit Gouvernement niet zwak, en dan be„schuldigt men ons van lust tot zelfbehoud, omdat wij „valsche steunsels wegwerpen, *omdat wij onze politiek* „*niet willen gronden op godsdienstige verdeeldheid*, om„*dat wij niet willen plagen*, *maar ons houden aan de* „*wet*„ (6).

Maar het verwijt dan, dat de Regering zou zijn ondergeschikt aan de oppositie, dat zij aan haar leiband loopen zou?

Al de drie Ministers, die tot dusver het woord voerden, zij toonden het tegendeel aan; maar zij bewezen, dat juist dit Gouvernement, niet wenschende te zijn eene partij-regering, overnam en aannam gaarne het goede wààr het dit vond, om zoodoende, enkel lettende op *de zaak* en geenszins op *de partij* of op *de personen*, het algemeen belang naar zijn beste vermogen te bevorderen. Wij verwijzen, om in onze citaten niet te uitvoerig te worden, wat met betrekking tot dit punt gezegd is door de Ministers van Finantiën en van Buitenlandsche Zaken naar het *Bijblad* (bl. 81 en 74), en geven hier enkel terug de zoo duidelijke verklaring des Ministers van Justitie, in de zitting van Zaturdag jl.

„In de discussie der laatste dagen heeft men het „Ministerie voorgesteld als eene weifelachtige politiek „te hebben. Het liet zich leiden nu eens van de Kamer „in het algemeen, dan van de oppositie, dan weder „van een ander deel der Vergadering; dat men nu „bondgenooten had, dan weder niet: in één woord, „men ontzegt aan het Ministerie alle zelfstandigheid. „Er bestaat geene meer onregtvaardige beschuldiging „dan deze. Welke toch is de gang van het Ministerie? „Getrouw te blijven aan de Grondwet bovenal en ove„rigens het programma zijner optreding te volgen.

„Daarin ligt van zelf de verpligting, dat, als ten „aanzien van eenig onderwerp een billijke wensch wordt „geuit, daaraan door het Ministerie voldaan worde. Het „voegt niet, als er sprake is van afschaffing van be„lasting, of het de geest der oppositie is, ten einde „om die reden tot de afschaffing niet over te gaan. „Als uit de oppositie een wensch te voorschijn komt, „dien wij deelen kunnen, dan nemen wij dien aan. „Als een voorstel, van welke zijde ook afkomstig, in „het belang van het Vaderland is, dan nemen wij dat „aan. *Dit* is de gang van het Ministerie. Als hierdoor „die regeringloosheid ontstaat, welke zich oplost in eene „vermenging der partijen, dan zullen wij verkrijgen wat „het Ministerie gewenscht heeft: *niet te zien op per*„*sonen*, *maar op zaken.*„ (7)

Wij meenen, door eenvoudig terug te geven wat door de Regering tot dus ver is verklaard en gezegd, daghelder te hebben aangetoond, dat het Ministerie is eensgezind, niet zwak, zelfstandig, zich verheffende boven de partijen, en getrouw aan de rigting welke het sedert den eersten dag zijns bestaans, verklaard heeft te zullen volgen.

(1) Bijblad bl. 73.
(2) Min. van Buitenlandsche Zaken, Bijblad bl. 73.
(3) Bijbl. bl. 87.
(4) Bijbl. bl. 83.
(5) Bijbl. bl. 86.
(6) Bijbl. bl. 86.
(7) Volgens het verslag der dagbladen; want het officiële verslag der zitting van jl. Zaturdag was, bij het schrijven dezes, nog niet verschenen.

Buitenland.

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

De waarschijnlijkheid van een aanval der Russen op de liniën der geallieerden in de Krim vermindert meer en meer.

De versterking van Silistria is voltooid.

Kinburn, dat versterkt en van levensmiddelen voorzien was, had een volledig verdedigings-materieel ontvangen.

Nopens de bewegingen van Omer-Pacha in Azie verneemt men, dat die opperbevelhebber het mogelijke doet om zich met de Circassiers te vereenigen, waartoe hij een gedeelte van zijn corps vooruit gezonden heeft, met een aantal vliegende bruggen, daar de bergstroomen, door den regen, hoog gezwollen zijn. Inmiddels zetten de Russen het beleg van Kars nog voort, maar een Turksch dagblad beweert, dat de generaal Murawieff door de jongste gebeurtenissen in ziekelijken toestand, in eene soort van waanzinnigheid is vervallen, zoodat te Tiflis een raad is gehouden, waarin besloten is, vorst Bebutoff met het opperbevel des Russischen legers, in deze streken, te belasten.

DUITSCHLAND.

De raad van administratie der Rijnsche spoorweg-maatschappij heeft besloten van Rolandseck, over Coblentz naar Bingen, een spoorweg aan te leggen, ter aansluiting aan den Binger-Mainzer-spoorweg. Van de regering is daarop reeds goedkeuring erlangd; op de goedkeuring der actie-houders, die in December tot eene algemeene vergadering zullen bijeengeroepen worden, kan men mede met zekerheid rekenen. Deze maatschappij verpligt zich tevens te Coblentz eene staande brug over den Rijn te bouwen. De Bonn-Keulsche spoorweg-maatschappij zal met de Rijnsche vereenigd worden.

— De expeditie van landverhuizers is in Hamburg zeer afgenomen. In het vorig jaar hebben zich aldaar gedurende de eerste 9 maanden 46,758 personen ingescheept, terwijl gedurende hetzelfde tijdsbestek van dat jaar, dit getal slechts 17,542 heeft bedragen.

OOSTENRIJK.

Naar men wil zou de heer Prokesch-Osten, de nieuwe gezant van Oostenrijk te Konstantinopel, die zich binnen kort naar zijn post zal begeven, aan boord van de Oostenrijksche oorlogs-stoomboot *Elisabeth*, Athene bezoeken en

daar eenige dagen vertoeven, als zijnde hij met eene vertrouwelijke zending van Keizer Frans Jozeph bij Koning Otto belast.

GROOT-BRITTANJE.

Het hofblad zegt, dat de Koning van Sardinie bij zijne komst hier te lande tot ridder der Bath-orde zal worden verheven.

Volgens hetzelfde blad zou er sprake zijn van een huwelijk tusschen een der prinsen van de Fransch-keizerlijke familie met prinses Maria van Cambridge en zou de reis van den markies van Lansdowne in de Fransche hoofdstad aan dat ontwerp niet vreemd zijn.

— Volgens breedvoerige berigten en beschouwingen over den staat van Britsch-Indie is die niet zeer gunstig, daar de opstand der Santals aanhoudt en de geestdrijverij dier bevolking zich aan andere Indische stammen mededeelt, zoodat zelfs de Sipayers, de anders zoo getrouwe inlandsche militie, daardoor eenigzins wordt aangedaan.

— Er openbaart zich een strijd tusschen de Hindoes en Mahomedanen, die, wordt hij niet spoedig gestuit, van bedenkelijken aard kan worden.

De nieuwe gouverneur-generaal Canning, die zich eerlang naar Indie begeeft, schijnt in last te hebben, om ten opzigte van het koningrijk Oude een beslissenden slag te slaan en dit in de bezittingen der Compagnie in te lijven, Men hoopt daardoor het gevaar te keeren.

FRANKRIJK.

De aandacht blijft nog bij voortduring uiterst gespannen op de beteekenis, die te hechten is aan de zinsnede betrekkelijk het buitenland, voorkomende in de aanspraak des Keizers bij de sluiting der tentoonstelling gehouden. De indruk van die woorden is dieper geworden, naarmate men er meer over nadacht en opmerkte dat het regeringsblad, gewagende van de ontzettende toejuichingen, die de rede ondervonden had, er bijvoegde, dat deze wel de uitdrukking waren van gansch Europa, van de zaak van regt en beschaving. Men opperde allerlei gissingen, tot wien de woorden in de aanspraak meer bijzonder gerigt waren en of zij meer vredelievend dan oorlogzuchtig waren. Aanvankelijk zag men er inzonderheid eene wenk in voor Duitschland en wel bepaaldelijk voor Pruissen. Later meende men, dat die woorden meer op Zweden sloegen en vond daarin eene aanduiding dat de zending van generaal Canrobert niet wel geslaagd was. Wat hiervan zij, blijkt op nog geenerlei voldoende wijze; alleen meldt een Hamburgsch blad, dat de bedoelde zending niet gelukt is. Men weet nog niets bepaalds wegens de zending van den generaal naar Zweden en ook naar Denemarken, van waar hij in het laatst dezer maand in Parijs terug verwacht wordt. Zijn nu 's Keizers woorden vredelievend of oorlogzuchtig? Eindeloos wordt daarover geredeneerd.

Een geacht corresp. der *Indép.* uit Parijs zegt deswege: De staatkunde des Keizers is de wensch naar vrede, maar een onwankelbaar besluit om geen anderen dan een *goeden* en *duurzamen* vrede te erlangen, of een volhardenden oorlog, zoolang die mogt noodig zijn, om bedoelden vrede te verwerven. En ofschoon zich sterk genoeg achtende om dien oorlog met nadruk met zijne bondgenooten vol te houden, noodigt hij Europa toch uit om zich te verklaren, ten einde die zoo kort mogelijk zij. Die zelfde briefschrijver beweert, dat er hier geen sprake kan zijn van een beroep op dadelijke hulp uit noodzakelijkheid, veel minder van eene bedreiging; maar dat er alléén beoogd wordt een zedelijke steun van geheel Europa. Zoo begrijpt het ook het Engelsch ministerieel Avondblad.

Alle gissingen en oordeelvellingen in het midden latende, is het zeker: dat de beurs eerst schroomvallig in hare uiting van eenig gevoelen, ten slotte door des Keizers woorden eenigzins verontrust is geworden. Men verhaalde ter beurze van Parijs, dat deze opmerkelijke aanspraak, als het ware, tot inleiding moest strekken van onderhandelingen, die weder beproefd zouden worden om Duitschland, ten behoeve des vredes, meer bepaald de zijde van het Westen te doen kiezen.

— Aangaande de komst van den Koning van Sardinie verneemt men, dat hij met dezelfde eerbewijzen zal ontvangen worden, als het geval is geweest met Koningin Victoria. Het bevestigt zich, dat prins Napoleon naar Lyon zal gaan om den vorstelijken gast aldaar te ontvangen.

— De regtsgeleerde wereld heeft een groot verlies geleden: de heer Paillet is aan eene beroerte overleden, welke hem, te midden van een pleidooi in de eerste kamer der regtbank van Parijs, was overvallen.

In het begin van dat pleidooi legde de beroemde redenaar diezelfde helderheid en sierlijkheid van voordragt aan den dag, welke hem steeds hebben gekenschetst. Maar nadat hij eenigen tijd gesproken had, merkten de toehoorders met verwondering op, dat zijne stem moeijelijk en dof werd, en welhaast ontstond er ook verwarring van denkbeelden; hij sprak nog eenige woorden en viel toen magteloos ter neder. Alle bijstand der kunst werd hem geboden, doch te vergeefs.

Den 19den zal zijn stoffelijk overschot ter aarde besteld worden, en er is besloten dat de Eerste Kamer der regtbank alsdan geene zitting zal houden en dat alle advocaten te Parijs de laatste eer zullen bewijzen aan een der mannen, die, zoowel door zijn talent als door zijn karakter, der balie het meest tot luister heeft verstrekt.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG, 19 NOVEMBER.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over art. 1 van hoofdstuk III (Buitenlandsche Zaken) der staatsbegrooting voor 1856.

De heer GROEN VAN PRINSTERER zou het woord niet gevoerd hebben, om niet toe te geven aan het vermoeden, dat de quaestie over diplomatieke diners, van meer gewigt zouden zijn, dan die over de groote belangen van buitenlandsche politiek, en dat op een oogenblik, dat eene veelbeteekenende wenk in een buitenlandsch staatsstuk gegeven wordt en waarbij al de Staten van Europa worden uitgenoodigd om ten aanzien der oorlogs-questie *openhartig* te zijn.

Maar Spr. heeft toch gemeend het woord te moeten voeren: 1o. omdat door den loop, dien de discussie genomen heeft, de zaak een breederen omvang verkregen heeft, en na de rede van den Minister van Justitie, Zaturdag jl. gehouden, bijkans als eene kabinets-quaestie is te beschouwen; en 2o. omdat hij, Spr. in eene moeijelijke positie verkeert. Hij was vroeger steeds voor het tafelgeld; hij achtte dit ook billijk en overeenkomstig met onze waardigheid. De Minister heeft dan ook met waardigheid en klem de voordragt van het Gouvernement verdedigd. Hij zal zich niet voegen bij het amend. van den heer Dommer. Het ministerie moet weten of men voor of tegen het tafelgeld gestemd is.

Als de Minister een offer wil gebragt hebben, dan moet dit uit eigen beweging geschieden en er niet zijdelings op aangedrongen worden. Desniettemin twijfelt Spr. en vreest hij bijna, dat hij tegen het artikel zal moeten stemmen op grond 1o. dat we hier niet hebben een normaal cijfer, maar eene losse greep; en vooral ook 2o. omdat hij, hoezeer zich vereenigende met het denkbeeld van den Minister van Justitie, dat men niet al te karig moet zijn en dat men aan billijke wenschen moet tegemoet komen, dat stelsel niet ziet toegepast op de geheele begrooting, maar alleen op de tafelgelden.

Spreker vereenigt zich met hetgeen door den heer STORM V. 'S GRAVESANDE is aangevoerd over de tractementen vooral der kleinere beambten, maar bovenal wijst Spreker op het lot der onderwijzers, wier behoeften nijpend is, gelijk in de stukken uiteengezet en erkend wordt. Dit zijn Spreker grootste bezwaren. Hij wenschte voor de waardigheid van het land voor het artikel te kunnen stemmen, maar hij vreest dit niet te zullen kunnen doen. Spr. ziet er voor den Minister niet een zoo groot bezwaar in als het tafelgeld niet wordt toegestaan, want de Minister zal dan òf geen verder offer meer brengen, òf daarmede voortgaan en zich een nieuw offer getroosten.

De heer ELOUT VAN SOETERWOUDE is getroffen door de warme belangstelling in deze zaak door den Minister van Justitie betoond. Spr. deelt veel van hetgeen door den heer Groen is aangevoerd. Hij is vooral van oordeel, dat het tegenwoordig oogenblik, waar er zooveel behoeften zijn, voor deze aanvraag niet gelukkig gekozen is. Hij meende, dat het amend. van den heer Dommer juist geschikt was, om de quaestie ongepraejudicieerd te laten tot betere tijden. Hij had gewenscht, dat de Minister had ingezien, dat het amend. van den heer Dommer het beginsel ongedeerd liet. Spr. dringt er nog bij den Minister op aan, om zich met dit amend. te vereenigen. Ten slotte wijst Spr. op het belangrijke offer, in 1848 door de Kroon gebragt.

De heer VAN ECK behandelt de vraag over de noodzakelijkheid der voorgestelde uitgave, welke in de stukken niet behoorlijk wordt toegelicht. Spr. acht evenzeer het oogenblik daartoe niet geschikt, nu de duurte der levensmiddelen zoo zwaar op de middenklasse drukt. De redenen, waarmede de Minister van Justitie de post verdedigd heeft, worden door Spr. betreurd, en hij gelooft dat die een ongunstigen indruk bij de Kamer en de Natie en misschien zelfs ook bij het Ministerie hebben gemaakt.

Die Min. heeft gebroken met alle begrippen van een zuinig beheer; men moet niet op kleinigheden letten, voerde men aan, maar Spr. zegt, dat onze geheele begrooting uit kleinigheden bestaat, die door de lasten der natie moeten gedekt worden. Hij acht het een blaam voor Nederland dat de Min. van Just. gezegd heeft, dat Nederland, even als een gierigaard, schatten op schatten stapelt en dat men dan zoo karig niet moet zijn.

Die Minister heeft ook beweerd, dat de hoogere ambtenaren ruim moeten bezoldigd worden, want dat dit goed terugwerkt op de mindere beambten. Spr. meent echter, dat die mindere ambtenaren het best gebaat zijn, als zij het hun toegedachte zelf in handen kregen. Op gelijke wijze als nu geschiedt zou ook bijvoorb. de Minister van Binnenlandsche Zaken tafelgeld kunnen vragen voor de ontvangst van commissarissen des Konings, en zou ook de Minister van Justitie dit kunnen doen voor zijne conferentiën met de procureurs-generaal.

De hoofdvraag is deze: of het land beter gediend zal worden, indien het tafelgeld wèl wordt toegestaan, dan of de internationale belangen verwaarloosd zullen worden, indien er geen tafelgeld verstrekt wordt. Daarvan hangt alles af. Als de Minister hem kan aantoonen, dat onze internationale belangen, door het niet verleenen van tafelgeld, worden verwaarloosd, dan zal hij er vóór stemmen. Overigens beveelt de spreker de aanneming van het amend. van den heer Reinders aan. Wordt dit onverhoopt afgestemd, dan zal hij zijne stem aan het amend. van den heer Dommer geven.

De heer VAN DER LINDEN was niet voornemens het woord te voeren, maar door den terugtred van den Minister van Justitie tot de algemeene beschouwing, heeft hij daartoe aanleiding gevonden. Die Minister heeft gesproken over het niet weifelende en over de vastheid in de beginselen van dit Ministerie, over de wet op het gemaal, over het beginsel, dat dit Ministerie alleen ziet op zaken, maar niet op personen, enz. Spr. zou daarover veel kunnen zeggen, maar zoo zeer vriend als hij is van vrijheid van spreken, zoo zeer is hij ook een vriend van orde in de discussie. Hij zal dus niets zeggen over de vastheid van gang van dit Ministerie; welligt zal hij straks een enkel woord in het midden brengen, om aan te toonen, dat die vastheid hem beangst maakt.

Hij zal ook niet spreken over het beginsel van het Ministerie om niet op personen, maar op de zaken te letten; want Spreker durft zeggen, dat een ieder, die nagaat hoe zich de heeren Donker en van Hall, als leden der kamer, ten opzigte van een vorig Ministerie, hebben gedragen, naar zal kunnen afmeten wat er van dat beginsel is.

Spr. zal dus nu alleen spreken over het financiële deelte der rede van den Minister van Justitie. Zij het eene meer bijzondere beschouwing over het tafelgeld, eene meer algemeene financiële beschouwing.

Wat het eerste punt aangaat, geeft Spr. niet toe het tafelgeld eene geïsoleerde quaestie is. Nu verkeert even als de heer Groen, in eene moeijelijke positie. Sp altoos voor het tafelgeld geweest, omdat hij meende men het niet moest afnemen van een Minister, die de trekking aanvaardde met het uitzigt op eene som tafelgeld. Maar hier is het een geheel ander geval. De te woordige Min. v. Buitenl. Zaken heeft die betrekking vaard, wetende, dat er geen tafelgeld was. En als de van Just. dan zegt, dat niet een ambtenaar genoeg bezol wordt, dan vraagt Spr. waarom dan begonnen is met verhooging voor den Minister te vragen. Spr. beha voorts de wijze, hoe men er toe gekomen is om die *f* op de begrooting te brengen.

Wat de algemeene financiële beschouwingen van den van Justitie betreft, daaromtrent merkt Spr. voor alles dat die Minister gesproken heeft namens het Ministerie dat dus zijne rede beschouwd moet worden als de ont keling van het stelsel der Regering omtrent het geb der geldmiddelen en als de intieme gedachte van het Minist uitdrukkende, bij de aanvraag van gelden; en daa moet Spreker op het noodlottige dier leer wijzen en h bestrijden. De Min. van Justitie wees er op dat er ged geamortiseerd wordt, dat er schatten op schatten gesta worden en dat het land den weg van een gierigaard gaat. Maar Spr. vraagt van waar al die middelen kom

Zij vloeijen voort, òf uit de opbrengst der belastin hier te lande, òf uit de inspanning der Javanen. Dit schijnt het Ministerie te beschouwen als vaste inkomste schijnt, op grond daarvan, zoo wat te meenen, dat land nu kan *rentenieren.* Maar Spr. vraagt, hoe men 1200 millioen schuld kan spreken van een gierigaard het stapelen van schatten op schatten, enz.

En hoe is evenwel de toepassing van die leer door Regering? Als de Kamer eenige meerdere boeken of m ruimte noodig acht, dan is het antwoord: »er is geen ge als er gesproken wordt over de wrakke gebouwen op Binnenhof en op het herstel daarvan, dan antwoordt m »er is geen geld«; wijst men op de gedenkteekenen op Binnenhof (bijv. op de Loterijzaal en op haar vervallen stand) men antwoordt: »er is geen geld«; als er gespro wordt over een subsidie voor de sterrewacht te Leijden, antwoord is weder: »er is geen geld«; en als het geldt toestand der gevangenissen, dan zegt de Minister van J titie: ja, zij zijn zeer slecht, maar.... »er is geen gel maar, als er gesproken wordt over het tafelgeld, dan er schatten bij schatten en dan is het land gierig, w neer het dit niet toestaat. Spr. vindt die leer gevaar en het allerminst te verklaren van een Ministerie, dat e begrooting aanbiedt, die niet sluit.

En welke is nu de vastheid van gang bij dit Ministe eene vastheid, waarop Spreker niet gesteld is. Zij is de dat het Ministerie jaar op jaar met vasten gang de u gaven vermeerdert; er wordt vermeerdering gevraagd tafelgeld, vermeerdering voor het tractement van den cretaris-Generaal bij het Min. van Justitie. En worden to verhooging voor Oorlog en millioenen voor Marine aa vraagd. Er is gezegd: bij het vorig Ministerie was er toeneming van uitgaven. Spr. antwoordt daarop, dat het dit Ministerie niet kwalijk zou nemen als het zei »wij zijn in dit opzigt in eene tegenovergestelde rigtin

De MIN. VAN BUITENL. ZAKEN herinnert, dat ook het vo Ministerie de post voor tafelgeld en wel ten bedrage van *f* 6 op de Staatsbegrooting heeft gebragt. De ondervinding, die h de noodzakelijkheid dezer post heeft aangetoond, heeft h ook bewezen dat eene som van *f* 4000 voldoende te ach is. Hij is het volkomen eens, dat niet dan noodzakelijke u gaven op de begrooting moeten gebragt worden.

Teregt is door den heer Groen opgemerkt, dat er deze zaak geene kabinetsquaestie wordt gemaakt. Hij vi dit altijd eene verkeerde wijze van handelen, omdat d door inbreuk gemaakt wordt op de vrijheid der beraad gingen van de Kamer, die even vrij moet blijven als geheele land. Intusschen herhaalt hij het, dat elk Minis ook vrij is in zijne verklaring wat hem convenieert. In loop dezer zitting is de vraag gedaan, waarop het eigenlijk aankomt, of namelijk de uitgave noodzakelijk Zoo ja, dan moet zij worden toegestaan, zoo neen, moet zij worden geweigerd.

Nu heeft hij reeds de verklaring afgelegd, dat zij eigene ondervinding hem bewezen heeft, dat hij vroe gedwaald heeft en dat de uitgave wel degelijk noodzake is. Het is zijne overtuiging, dat de zaken en belangen opzigte van het buitenland niet goed kunnen worden beh deld, zonder eenige representatie. Dat is dan ook het voelen geweest van sommige sprekers, die nu weifelen de stem, die zij zullen uitbrengen.

De Spr. uit Gorinchem (de heer Elout) heeft wel raad gegeven, geput uit de geschiedenis eener republ Hij heeft op een voorbeeld gewezen en hij zou wensc dat de Min. van Buitenl. Zaken zou zeggen, dat hij vangt, maar voor zijne eigene rekening. Dat voorbeeld de republiek kan niet opgaan; geen Minister zal dit zeg wanneer hij het geluk heeft onder een monarchalen re ringsvorm te staan. Hij heeft veel liever dat men hem schuldigt, dan dat men dit het Vaderland doet. Per moge dit gedaan hebben, zoo groot is hij niet, om die voorbeeld te volgen. Hij zoekt zijne verhooging niet in vernedering van zijn Vaderland.

De beide amendementen komen hem onaannemelijk vo Er zijn op de begrooting wel eenige posten voor mem uitgetrokken, maar die bestaan niet. Dit is onder ande het geval met den vice-president van den Raad van St Het amendement van den heer Dommer zou dus bewij dat er geen Minister van Buitenl. Zakan was. Zijne ke

zaken doet hem dan ook zeggen, dat er geen Minister van zijn Departement zonder tafelgeld zal komen. Zoo de uitgave van den jare 1852 noodzakelijk was, dan is zij het ook nu. Was zij dit niet, dan had zij ook vroeger niet op de begrooting moeten voorkomen. Heeft de Kamer nu tot 1852 de noodzakelijkheid erkend, dan vraagt hij of zij noodzakelijke uitgaven zal afstemmen. Men heeft er op gewezen dat het oogenblik, om de uitgaven te herstellen, niet gelukkig gekozen was, omdat ook de kleine ambtenaren groote behoefte hebben aan verhooging hunner bezoldiging.

De Minister is dit laatste geheel eens, maar vraagt of, als men niet alles tegelijk kan doen, en alles op eens voorzien, dit dan eene reden moet opleveren om eene noodzakelijke uitgaaf te weigeren. Men heeft gesproken van een instrument, en om zich nu aan dat beeld te houden, zegt hij, dat van het oogenblik af dat men het instrument zoo weinig noodig mogt oordeelen, hij zich zeer gelukkig zou achten, omdat hij dan van eene groote zedelijke verantwoordelijkheid jegens den Koning en het Vaderland zou zijn ontslagen. Het is ook zijne overtuiging, dat men tot eene verhooging van de tracteinenten der kleine ambtenaren zal moeten komen, maar hij merkt op, dat de uitgaven daartoe vereischt nog al hoog zullen loopen. Het komt hem dus voor, dat het hier geldt, zooals in meest alle parlementaire vergaderingen, dat men tot bestrijding van hetgeen aangevraagd wordt, zegt iets anders te verlangen. In Engeland bestaat er dan ook eene formule, om hetgeen men niet verlangt op de lange baan te schuiven.

Men heeft de gedane aanvrage van vier duizend gulden in verband beschouwd met den druk der belastingen. Hij weet het, dat men door zulke uitdrukkingen veel invloed op het minnadenkende volk kan uitoefenen. Het volk hoort dat gaarne. Dat zijn populaire voorstellingen en meestal lokaazen, waarvan men zich bedienen kan om op verkiezingen te werken en om te laten zeggen dat men een zoo groot voorstander van de afschaffing der belastingen is.

Hij heeft daarbij den Spr., dien hij beantwoordt, niet op het oog, maar hij vraagt op zijne beurt wat het volk zeggen zal, als het $4\frac{1}{2}$ millioen minder belasting zal betalen, dat er eene noodzakelijke uitgave van *f* 4000 op de begrooting zal voorkomen. Ja, hij voegt er bij dat, zoo men vroeger van de noodzakelijkheid der uitgave overtuigd was, men die dan ook nu zonder zeer gegronde redenen niet mag weigeren. Ook de Minister kan ligt zeggen dat hij de post niet wenschelijk acht.

Hij zou gaarne zien, dat er Ministers kwamen, die hunne betrekking alleen om de eer waarnamen; want het is zoo eene aangename zaak niet, om in de dagbladen der tegenpartij door het slijk te worden gehaald, of hier dagelijks op de bres te moeten staan om zich te verdedigen tegen allerlei, naar het gevoelen des sprekers, gegronde beschuldigingen. Zoo er dus dergelijke ministers konden gevonden worden, dan gelooft hij dat al zijne ambtgenooten gaarne hunne plaats aan deze zouden inruimen. Niets anders verlangt men van den Min. van Buitenl. Zaken.

Men wil eigenlijk dat hij geld zal toegeven, om het genoegen te hebben den last te dragen van Minister te zijn. Wat hem betreft, hij herhaalt het, hij is in deze zaak geheel onverschillig. Zijn eigen lot heeft hij in zijn eigen handen. Hij spreekt hier alleen in het belang des lands, wanneer hij er op aandringt dat het behoorlijk worde vertegenwoordigd. Kwam het er op aan, vorderde de schatkist opofferingen, wie zal dan achter blijven zich daartoe bereid te verklaren.

Zeker hij niet, die in moeijelijke oogenblikken drie vijfden van zijn pensioen in de schatkist heeft gestort. Maar dit deed de Minister in 1848 geheel vrijwillig. Verkeerde de schatkist dus in dergelijken toestand, dan was het burgerpligt, met ter zijdestelling van eigen belang, zich opofferingen te getroosten.

Z. Exc. bedankt den heer Hugenholtz voor de welwillendheid, door dat lid jegens de gezanten betoond. Die heer meende namelijk dat het aangevraagd bedrag voor het tafelgeld van de post voor de gezanten en consuls was afgetrokken; maar tot wederlegging van die bewering heeft de Min. laten opmaken een staat van de tractementen der gezanten enz. Daaruit blijkt dat die nergens verminderd, doch overal vermeerderd zijn, zoodat het geachte lid zich in zijne berekeningen heeft bedrogen.

Ten slotte zegt Z. Exc., dat hij gesproken heeft uit liefde en in het belang van de zaak, en dat hij hoopt, welk besluit door de Kamer ook moge worden genomen, het alleen geschieden zal op goede gronden, uit de zaak zelve geput.

De Min. van Justitie acht het noodig de strekking van zijne rede, Zaturdag jl. gehouden, nader toe te lichten. Men moet die rede in haar verband beschouwen en niet aan een enkel woord eene verkeerde uitlegging geven. Het Ministerie blijft voortgaan te vragen, of eene uitgave nuttig en noodzakelijk is. De eenige vraag, die hier in aanmerking komen kan, is dus of de Minister van Buitenl. Zaken uitgaven moet doen, om met de diplomatie op behoorlijke wijze om te gaan.

Nooit heeft hij beweerd, dat er met geene zuinigheid moet worden geadministreerd; maar men moet de zaak niet overdrijven; men moet geene noodzakelijke uitgaven weigeren. Op een oogenblik, dat men belastingen afschaft en schulden amortiseert, mag men geene *noodzakelijke* uitgaven afkeuren; want anders komt het denkbeeld van den gierigaard voor den geest. Dat was de stelling, die hij ontwikkelde, en alles moest dus terugkomen tot de eigenlijke vraag: is de uitgave noodzakelijk?

Wat de leer aangaat, die hij verkondigd heeft, dat hoogere betrekkingen goed moeten worden bezoldigd, was zijne juiste meening deze, dat er in elk vak eene betrekking of een ambt moet zijn, waarnaar de minderen kunnen streven. Er moet voor alle ambtenaren een uitzigt, de hoop bestaan dat zij eenmaal van beslommeringen vrij kunnen zijn. Men is het eens, dat de mindere ambtenaren beter moeten worden bezoldigd, maar om dit goed te doen moet men hunne tractementen alle met 10 pct. vermeerderen. Dat wil en dat doet men niet, maar dan moet er ook in elk vak eenig uitzigt zijn, dat men eene hoogere betrekking kan verkrijgen. Hij wijst op het voorbeeld van dit departement.

De minste betrekking in de diplomatie is die van attaché, die of niet worden beloond of *f* 1000 erlangen. Nu bestaat er voor hen geene mogelijkheid om van dat inkomen te leven. Later verhoogen de tractementen, maar wie zal zich in de diplomatische carrière begeven, wanneer men niet dadelijk voldoend tractement heeft of zelfs geen uitzigt, dat men het verkrijgen zal. Het gevolg daarvan moet dus wel wezen, dat menigeen, die goede diensten aan den Staat zou kunnen bewijzen, betere middelen van bestaan weet te verwerven. Zelfs in deze Kamer is er dikwerf geklaagd over de weinige jonge lieden, die zich verbonden om bij de diplomatie te treden; maar wie zal dan ook op den duur bij eene betrekking geld willen bijleggen. Hij trekt dus niets terug van hetgeen hij gezegd heeft; maar men moet zijne stelling niet uit haar verband rukken, en die *in concreto* aannemen.

De heer van Nispen heeft steeds voor het tafelgeld gesproken en gestemd. Hij beschouwt het als eene teruggave van gelden, die de Minister in zijne betrekking moet geven en waartoe hij zelf verpligt is. Hij heeft echter zich tegen het tafelgeld verklaard, nadat vroegere Ministers er ook tegen gesproken en gestemd hebben. Dat was het geval met den tegenwoordigen Minister. Deze bekent nu dat hij gedwaald heeft en komt op zijn gevoelen terug. Na de ondervinding, die dan nu is opgedaan, zal Spr. consequent met zich zelf zijn en weder voor het tafelgeld stemmen.

De heer Dommer komt op tegen de bewering des Ministers, alsof het zijne bedoeling zou zijn geweest om niet het tafelgeld, maar om den Minister voor memorie uit te trekken. Spr. weet niet waardoor hij dat oordeel verdiend heeft. Hij kan niet veronderstellen, dat de Minister zijn amendement in een bespottelijk daglicht heeft willen plaatsen. Het laat toch het tractement van *f* 12,000 in zijn geheel. Het was zijn doel de som intact te laten, want de Minister, die geen fortuin en representatie-gelden noodig heeft, heeft daarvoor meer noodig dan *f* 4000. Heeft de Minister plan ze te gebruiken, hetgeen hij tot dusverre niet gedaan heeft, dan moet de geheele som op de begrooting voorkomen. Doet de Minister het alleen voor zijnen opvolger, dan moet de post voor memorie en niet voor *f* 4000 worden uitgetrokken.

De heer Hugenholtz komt, naar aanleiding van het antwoord des Ministers op zijne vroegere rede terug.

De heer Groen van Prinsterer ontwikkelt nader zijne denkbeelden. Hij meent dat tot voorziening in de behoeften der onderwijzers, nog grooter noodzakelijkheid bestaat, om op vroegere uitgaven terug te komen, dan voor het tafelgeld. Het is hem voorgekomen dat de Minister nooit met meer talent en gevatheid gesproken heeft, ja zelfs waardigheid, klem en veerkracht heeft betoond, maar dat hij toch in deze discussie eene zekere scherpheid van toon heeft aan den dag gelegd tegen iedereen, die in gevoelen van hem verschilde, en zelfs tegen hen, die niet zoo bepaald tegen het voorstel zijn. Dit schijnt hem weinig overeenkomstig toe met de politiek van appaisement.

De Min. van Buitenl. Zaken weêrspreekt de meening, dat hij zekere scherpheid aan den dag zou hebben gelegd. Zoo hij iets betoond heeft, dan is het veeleer, dat hij in deze geheele quaestie eene groote mate van onverschilligheid heeft aan den dag gelegd.

De heer van der Linden brengt nog eene enkele consideratie tegen de rede van den Minister van Justitie in het midden. Volgens die rede doen zij, die zoo treuren over het lot der ambtenaren, geen voorstel tot verhooging van tractementen. Spr. heeft niet getreurd, maar geantwoord op de klaagliederen van het Ministerie. Het is zijne meening, dat, als men tot verhoogingen overgaat, men niet met den Minister moet beginnen. Zijne vraag is en blijft of er gevaar bestaat, dat men, zonder het tafelgeld, geen Min. v. Buitenl. Zaken hebben zal. Overigens is hij het met den Min. eens, dat door sommigen om in hoog aanzien te geraken, verschillende lokaazen worden gebezigd en dat het publiek door dezelve heen kan zien.

Hiermede worden de beraadslagingen over art. 1 gesloten.

Het eerst wordt in stemming gebragt het amendement van den heer Reinders, om de *f* 4000 voor tafelgeld van de begrooting af te laten.

Dat amendement wordt *verworpen* met 40 tegen 28 stemmen. — *Voor* de heeren: Reinders, van der Veen, Blaupot ten Cate, Thorbecke, de Poorter, Bots, de Lom de Berg, Slicher van Domburg, van der Poel, ter Bruggen Hugenholtz, Zylker, Anemaet, Storm, Dullert, Strens, Westerhoff, van der Linden, Storm van 's Gravesande, Sloet tot Oldhuis, van Eck, Heemskerk, van Hoëvell en Hengst.

Ten tweede wordt met 46 tegen 17 stemmen *verworpen* het amend. van den heer Dommer van Poldersvelt, om de post van tafelgeld, voor *memorie* uit te trekken. *Vóór* de heeren Zylker, Storm, Dullert, Strens, van der Linden, Storm van 's Gravesande van Bosse, van Eck, Jespers, Dommer van Poldersveldt, van Hoëvell, Elout van Soeterwoude, van Lennep, Blaupot ten Cate, Thorbecke, van Zuijlen van Nijevelt en de Lom de Berg.

Ten slotte wordt het artikel (met het tafelgeld) *aangenomen* met 39 tegen 24 stemmen. *Tegen* de heeren: van der Poel, ter Bruggen Hugenholtz, Anemaet, Storm, Dullert, Strens, Westerhoff, van der Linden, Storm van 's Gravesande, Sloet tot Oldhuis, van Bosse, van Eck, Heemskerk, Dommer van Poldersveldt, van Hoëvell, Hengst, Reinders, van der Veen, Blaupot ten Cate, Thorbecke, de Poorter, van Zuylen van Nijevelt, Botz en de Lom de Berg.

De *eerste* afdeeling wordt, na het geven van eene inlichting aan den heer Storm, omtrent het cijfer der schrijfloonen, *aangenomen.*

De algemeene beraadslagingen worden geopend over afdeeling 2 (kosten van buitenlandsche zendingen en consulaten).

De heer van Zuijlen van Nijevelt bespreekt de quaestie over de combinatie der missie te Rome en te Turijn, in verband met hetgeen ten vorigen jare deswege is verhandeld. Spr. dringt aan op het nut van het hebben van eenen afzonderlijken vertegenwoordiger te Turijn.

Spr. meent dat Sardinie veel overeenkomst heeft met onzen Staat, wat staatsvorm, handel en industrie betreft, hetgeen van den Romeinschen Staat niet kan gezegd worden. Zoolang de kerkelijke regeling der Katholijken niet tot stand was gekomen, was Nederland een land van missie en moesten ook wij een vertegenwoordiger te Rome hebben. Nu echter heeft onze gezant te Rome niets anders dan een politiek en geen kerkelijk karakter.

De heer van Lijnden komt terug op de vaste brug bij Keulen. Hem is eene memorie van Mannheim medegedeeld tegen die brug. Hij heeft de teekening dier brug voor zich; zij zal zoo zwaar gebouwd zijn en met torens enz. versierd worden, dat de vrije Rijnvaart daardoor belemmerd moet worden. Wat het lastbreken bij Keulen betreft, hetgeen door den Minister werd betwijfeld, daaromtrent bestaat, volgens die memorie, wel degelijk vrees. Die memorie wijst ook op de artt. 9 en 114 van het Weener Congres en art. 67 der Maintzer Conventie van 31 Maart 1831. Hij acht het van belang dat de Regering met klem op het bezwaar van den handel door de belemmering der Rijnvaart zal wijzen.

De Min. v. Buitenl. Zaken zegt in antwoord op de vraag van den heer van Zuijlen, nopens een afzonderlijken vertegenwoordiger te Turijn, dat hij daaromtrent nog geene beslissing van den Koning geprovoceerd heeft. Overigens is er over die quaestie veel voor en tegen te zeggen: of nu Nederland al of niet een land van missie is, doet z. i. niets af. Voor het overige zal hij de wenken van den Spr. niet uit het oog verliezen.

Z. Exc. dankt den heer van Lijnden voor zijne bijdrage nopens de brug bij Keulen. Gisteren avond heeft Z. Exc. dezelfde memorie van het gezantschap te Berlijn ontvangen. Z. Exc. zal hier niet in eene beoordeeling van dat stuk treden; maar om de brug te bestrijden, op grond, dat er geen zeeschepen door kunnen varen, zou hij in het belang van onzen handel niet gaarne doen.

Nadat de heer van Zuijlen en de Min. v. Buitenl. Zaken nog nader hunne meeningen verduidelijkt hadden, worden de algemeene beraadslagingen gesloten.

Aangezien er nog werkzaamheden in de sectien te behandelen zijn, wordt de vergadering tot morgen gescheiden.

's Gravenhage, 19 November.

Z. M. heeft tot militie-commissaris in de provincie Noordholland benoemd den majoor H. L. F. Eichholtz, van het 3de regement infanterie.

—

Bij Koninklijk besluit van den 16den November 1855, no. 64, wordt:

1o. het openstaand kantoor der directe belastingen en accijnsen te Beets c. a. (Noordholland) met den laatsten December aanstaande ingetrokken;

2o. de burgerlijke gemeente Avenhorn met den 1sten Januarij aanstaande vereenigd met de ontvangst derzelfde middelen te Berkhout, op den voet van één kantoor, onder voortdurend beheer van den ontvanger K. F. Betjenk aldaar;

3o. met hetzelfde tijdstip de burgerlijke gemeente Beets vereenigd met de ontvangst derzelfde middelen van Oosthuizen c. a., op den voet van één kantoor, onder voortdurend beheer van den ontvanger Jhr. F. W. G. von Speicher aldaar.

—

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Grave en Velp, den heer A. A. A. Stuten, thans ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Wychen en Borgharen.

—

Bij Z. M. besluit van den 2 November 1855 no. 97 is de heer J. F. H. Witt benoemd tot Nederlandsch consul te Harburg.

—

Bij besluit van 17 Nov. jl. No. 66, heeft Z. M. goedgevonden, de benoeming van H. G. van der Poel, burgemeester van Veenendaal, tot secretaris dier gemeente, met zijne goedkeuring te bekrachtigen.

—

Bij Konink. besluit van 29 Oct. jl. n°. 57, is aan den kapitein der artillerie van de landmagt in West-Indie, thans non-actief, J. P. W. 's Graeuwen, onder toekenning van een eervol ontslag uit Z. M. militaire dienst, op het daartoe door hem gedaan verzoek, verleend het voor zijnen rang bepaalde pensioen.

H. M. de Koningin heeft gister morgen de Godsdienstoefening in de Groote kerk bijgewoond, onder het gehoor van den WelEerw. heer Ds. Jas; Z. D. H. de Hertog van Saksen-Weimar en HD. dochter, in de Evangelisch Luthersche kerk, onder gehoor van Ds. Meppen.

Z. K. H. de Prins van Oranje, is gisteren uit Leijden in deze residentie aangekomen, ten einde H. M. de Koningin, na H. Maj. terugkomst van hare buitenlandsche reis, te verwelkomen.

De graaf von Thun en Hohenstein, secretaris der Oostenrijksche legatie, verlaat heden nacht, met verlof, deze residentie.

De Hooge Raad der Nederlanden, burgerlijke Kamer heeft, zoo als blijkt uit het *Weekbl. van het Regt*, den 16 dezer uitspraak gedaan in de zaak van den proc.-gen. bij het Hof in Noordbraband tegen Mr. M. Salomo. De Raad heeft het arrest van voormeld Hof van den 19 Junij 1855 vernietigd, den requirant ontvankelijk verklaard in zijn hooger beroep tegen het vonnis der Regtbank te Breda en de zaak naar bovengemeld Hof verwezen en den gerequireerde veroordeeld in de kosten.

Den 4 December zal bij den Hoogen Raad der Nederlanden (Kamer van Strafzaken) in cassatie behandeld worden, de zaak van Jhr. Mr. Salvador en S. Fongers.

Bonderdag namiddag ten 2 ure zal er bij het Provinciaal Geregtshof van Zuid-Holland, eene plegtige algemeene openbare vergadering plaats hebben, waarin de nieuw benoemde proc.-gen. bij dat Hof, de heer Mr. A. van Galen, zal worden

geinstalleerd, tot bijwoning waarvan de orde van advocaten en de heeren procureurs zijn uitgenoodigd.

In de vergadering der commissie tot de examina voor het notaris-ambt, op 15, 16 en 17 dezer gehouden, en bestaande uit de heeren Mrs. P. J. de Fremerij en J. H. van der Sande, raadsheeren van het Provinciaal Geregtshof in Zuid-Holland, Mr. N. La Grappe Dominicus, adv.-gen., fungerend proc.-gen. bij dat Hof, en J. Bervoets en Mr. J. de Bas, notarissen alhier, zijn tot kandidaat-notarissen aangesteld de heeren: C. Spruit, uit Vlaardingen; D. van Wageninge, uit Alblasserdam; Mr. S. C. van Appeltere, uit Gorinchem; Mr. J. R. Hoolboom, uit Leerdam, W. F. Ketjen, uit Leijden; J. Heenk, uit Woubrugge; J. de Koning, uit Dordrecht, en M. Bron, uit Gouderak.

De WEerw. Heer J. Herman de Ridder heeft, ten behoeve van eene in nood verkeerende familie, eenige afzonderlijke afdrukken doen vervaardigen van een door hem in het Christelijk Album geplaatst opstel, getiteld: «Het St. Maartens-beeld, een reisindruk.» Behalve de bevordering van het liefdadig oogmerk zal men zich door de aanschaffing van dit kleine geschrift een aangenaam uur verschaffen door den liefderijken geest, dien dat ademt. Het is niet in den handel, maar men kan zijne bijdrage daarvoor afzonderen bij den genoemden leeraar zelven.

Gisteren morgen heeft bij de Gereformeerde gemeente onder het Kruis alhier door Ds. Wedemeijer van Dordrecht de plegtige inzegening plaats gehad van den nieuw beroepen leeraar en herder bij die gemeente, Ds. A. van den Oever, van Oosterland, en werd tot tekst daartoe gekozen Titus II vs. 15, «Spreek dit, en vermaan, en bestraf met allen ernst. Dat niemand u Jonkheid verachte.» In de avond-godsdienst-oefening aanvaardde de nieuw beroepene zijn herder- en leeraars-ambt, naar aanleiding van Colossens. IV vs. 3. «Biddende meteen ook voor ons, dat God ons de deur des woords opene, om te spreken de verborgenheid van Christus.» Zoo in de morgen- als avond-godsdienst-oefening was de opkomst der schare zoo buitengewoon talrijk, dat het kerkgebouw allen niet kon bevatten.

Eerlang zal met den aanleg van den spoorweg van de badplaats Homburg naar Frankfort een begin worden gemaakt. De aanleg zal *f* 2,400.000 bedragen. De spoorweg moet in het volgende jaar gereed zijn.

Dat er in dezen tijd bij onze Marine vele maatregelen worden genomen, om den toestand van onze oorlogsvloot te verbeteren, daarvan levert den Helder verscheidene voorbeelden op. Onder anderen is er in de vorige maand weder eene leercursus geopend voor de kweekelingen voor onderofficieren bij onze zeemagt. Op Z. M. wachtschip *de Ryn* aldaar, is daartoe eene der lokalen ingerigt en een 25tal jongelieden ontvangen dagelijks onderrigt in lezen, schrijven en rekenen.

Voor de morgen ten 1 ure te houden vergadering van den Gemeenteraad alhier, zijn aan de orde gesteld de volgende onderwerpen: 1o. het doen van mededeelingen en 2o. het delibereren over 1o. het request van den molenaar J. H. Kretzmuller, ingekomen 6 Maart 1855, om kwijtschelding der kosten van het tegen hem gevoerd proces, tot betaling der op zijnen molen gevestigde rente; 2o. het voorstel van Burg. en Weth., gedaan den 7 Aug. 1855, om aan F. L. B. van Gerven, op nieuw voor drie jaren het rijden der armenlijken aan te besteden; 3o. het voorstel van Burg. en Weth. gedaan 13 Nov. jl., tot het ontslaan van den commies der 2e klasse P. L. Hahn; 4o. het rapport der commissie tot het ontwerpen van een adres aan den Koning, wegens de onteigening der gronden, tot voortzetting van het kanaal naar Scheveningen; 5o. het ontwerp-contract met de heeren J. W. Holtrop c. s., omtrent de overneming van het *Dagblad van Zuidholland en 's Gravenhage*; en 6o. de ontwerp-verordening, regelende de heffing van leges- en expeditie-gelden ter secretarie en aan het bureau van den burgerlijken stand.

Op de wei- en spoeling-varkenmarkt was heden de aanvoer weder zeer aanzienlijk; voor de biggen werd besteed van 20 tot 23 en de jarige fijne varkens van 24 tot 28 centen vuil, het pond, en de spoelingvarkens van 19 tot 22 centen.

Leijden, 17 November. Gisteren werd de nieuw benoemde regter in de Arrond.-Regtbank alhier, Mr. J. W. Schuurman, plegtig geïnstalleerd. Een talrijk en uitgelezen publiek woonde de zitting bij. De officier van Justitie, Mr. D. Tieboel Siegenbeek, vatte het eerst het woord op, en na met een enkel krachtig woord te hebben doen uitkomen het hooge gewigt der regterlijke magt in het algemeen, wees hij den nieuw benoemden regter in het bijzonder op de zoo moeijelijke zaak, op zijne schouders gelegd, nu hij geroepen werd eene plaats in te nemen, die allen met zoo groot leedwezen verlaten zagen, namelijk die van den waardigen Pringle. Hij roemde diens uitstekende bekwaamheden, onpartijdigheid, onbekrompenheid, scherpzinnigheid, helderen blik, grondige nasporing der bronnen van het regt, kernachtigheid van betoog, en alle deze gaven gepaard aan welwillendheid voor overreding, daar waar verschil van meening bestond. Eindelijk nam hij deze gelegenheid te baat om een woord van herinnering te wijden aan den pas overleden deken der orde van advokaten, Mr. G. P. van Outeren, wiens dood hij noemde een noodlottigen slag voor de geheele stad en een onvergetelijk verlies voor zijne talrijke vrienden. Deze allezins doelmatige en gepaste rede werd gevolgd door het requisitoir ter voorlezing der acten van benoeming en beëediging van den nieuw benoemde.

Hierop vatte de President. Mr. C. J. Luzac, het woord op, en ook diep geroerd en bewogen herinnerde hij aan den dood van Mr. van Outeren, een zijner oudste en beste vrienden. Vervolgens wenschte ook hij den nieuw benoemde geluk, na het leedwezen te hebben uitgedrukt over het vertrek van Mr. J. F. Pringle, wiens uitstekende verdiensten voor de Justitie en het Arrondissement wel beseft, maar niet uitgedrukt kunnen worden.

Daarop nam het oudste lid der balie Mr. P. Hubrecht, het woord. In eene sierlijke en krachtige rede schetste hij de verdiensten van den heer van Outeren, die, 36 jaren lid der balie, haar tot sieraad en voorbeeld gestrekt heeft, terwijl de Spr. den nieuw benoemde aanbeval.

De nieuw benoemde regter eindelijk beantwoordde de hartelijke bewoordingen, hem toegesproken, en bedankte de Regtbank voor de eervolle onderscheiding, hem twee malen te beurt gevallen, van als eersten kandidaat op hare voordragten te worden geplaatst. Hij wijdde een woord van herinnering aan de Regtbank te Gorinchem, waar hij 13 jaren met vrucht voor zich zelven is werkzaam geweest, beval zich aan in de welwillendheid van de ambtenaren van het Openb. Min. en die der leden van de balie, wier regten hij steeds had trachten te handhaven en wier roeping hij nimmer zou miskennen. (*W. v. h. R.*)

— Gister werd alhier door den Algemeenen Kerkeraad der Herv. gemeente, het volgende twaalftal predikanten gemaakt: DDs. Berkhout, te Monster; van Ketwich, Th. dr. te Schoonhoven; Brouwer, te Oudkerk en Roodkerk; Herderschee, te Nijmegen; de Keijser, te Arnhem; van den Broek, te Oegstgeest; Kooij, te Lisse; van Wetering, te Breda; Adriani, te Haarlem, van Amerom, te Bolsward; van Staveren, Th. dr. te Leeuwarden; en Clement, aan den Helder.

— De Grenadiers D. Vogt, ridder der Militaire Willemsorde en L. J. van Schaik, buiten hunnen vorigen diensttijd, sedert 15 November 1830 ingedeeld bij de 4de compagnie 2de batt. Grenadiers en Jagers, alhier in garnizoen, mogten ll. Donderdag hunne 25jarige onafgebroken dienst vieren, bij diezelfde compagnie.

§ **Rotterdam**, 19 November. De Arrond.-Regtbank alhier heeft den 15 dezer uitspraak gedaan in de zaak van D. P. Adrian, beschuldigd van in een gedrukt en door hem verspreid geschrift te hebben gehoond en gelasterd. De Regtbank heeft den gedaagde te dier zake vrijgesproken.

Arnhem, 17 Nov. Heden heeft in eene plegtige algemeene vergadering van het provinciaal geregtshof in Gelderland de installatie plaats gehad van den nieuw benoemden procureur-generaal bij dat Hof, den heer Mr. F. S. Op ten Noort; vroeger officier van justitie te Zutphen, benoemd in plaats van den heer Mr. W. Staats Evers, eervol ontslagen.

Oosterhout, 16 Nov. De raad dezer gemeente heeft zich tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal gewend, ten einde van de jaarlijksche inlegering van kavallerie, waarmede onze gemeente sedert drie jaren is bezwaard geweest, bevrijd te blijven.

Naar men verneemt zullen de gemeenteraden van Gilze en Rijen, Dongen, Alphen en Riel, Teteringen en Ginneken en Bavel tot dat zelfde einde adressen inzenden.

Rozendaal, 16 Nov. Op de heden gehouden beestenmarkt was de aanvoer van vet vee zeer weinig, als bedragende slechts 150 stuks. De handel was ook zeer beperkt, voornamelijk door de hooge prijzen, die de houders verlangden, en welke de koopers niet genegen waren in te willigen.

LATERE BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

Parijs, 19 November. De *Moniteur* bevat de volgende depêche uit Sebastopol van 16 dezer. Ons artillerie-park, genaamd van den Molen, bij Inkermann, is gisteren gedeeltelijk door ontploffing vernield. Drie magazijnen, bevattende 30,000 kilo buskruid, 60,000 patronen en 300 geladen grenaten, benevens vele andere ontvlambare stoffen, zijn vernield en hebben ook in het nabijgelegen Engelsche artillerie-park ontploffingen veroorzaakt. De Franschen en Engelschen waren in 6 uren tijds meester van het vuur. Het verlies bestond in 30 dooden, waaronder 2 officieren, en 100 gekwetsten, waaronder 10 officieren. Het verlies der Engelschen is bijna even groot. Het is moeijelijk de oorzaak van dit treurig voorval te vernemen, maar de voorraad van ammunitie is zoo aanzienlijk, dat de hulpmiddelen des legers daardoor in geenen deele worden verkort.

Ll. Zaturdag heeft de stad Parijs een schitterend feest gegeven aan Prins Napoleon en aan de commissie der tentoonstelling. Bij deze gelegenheid heeft de prefect der Seine een toast toegebragt aan den Keizer en de Keizerin, terwijl Prins Napoleon dien door een toast op de stad Parijs beantwoordde.

Marseille, 17 November. Nadere berigten met de Louqsor aangebragt melden, dat de Britsche stoomboot Pacific is gestrand. 220 Russische krijgsgevangenen zijn te Konstantinopel aangekomen.

De hertog van New-Castle was van Trebisonde in de Turksche hoofdstad gearriveerd.

Berigten uit de Krim melden, dat de vrees voor een aanval van de Russen veel is verminderd.

De Sardiniërs ontvangen nieuwe krijgsvoorraad.

Kinburn is versterkt, geproviandeerd en heeft nieuw materiel ontvangen.

Brussel, 19 Nov. Het dagblad *le Nord* bevat eene depèche uit Berlijn, welke de volgende bijzonderheden nopens de reis van Keizer Alexander mededeelt. Volgens deze zou de Keizer, den 7den door de landengte van Perekop getrokken, den 8sten te Simpheropol aangekomen, den 9den naar Baktschisarai gegaan zijn en den 10den de troepen tusschen noordelijk Sebastopol en Mackenzie in oogenschouw genomen hebben.

Eerste Huwelijks-afkondiging.

Zondag, 18 November 1855.

Lodewijk Gerard Broex, 35 j., met Geertruida Helena Mathilda Padtberg, 23 j. — Jan Albertus Martens, 28 j., wedr, van Maria Elisabeth van Gorkum, met Gerritdina Hiddink, 29 j. — Sander Philippus Troost, 45 j., met Elisabeth Catrina Linn, 39 j. — Martinus Lambertus Gaillard, 22 j., met Johanna Frederica Jacoba Scheenhouwer, 30 j. — Dirk Du… 34 j., wedr. van Maria Koster, met Paulina Goddee, 3… wed. van Pieter Vermeulen. — Willem Jacobus Kneijp, 5… wedr. van Elisabeth Gortman, met Adriana de Bruijn, 34 wed. van Hendrik Kortekaas. — Johan Godfried Dick, 55 wedr. van Johanna Francisca Hasselmans, met Johanna Wilhelmina de Jeer, 53 j. — Willem Cornelis de Haas, bijna … j., met Cornelina Johanna Andriessen, 22 j. — Pierre Abda… 36 j., met Hendrica van Nierop, 30 j. — Johanna van … Kroft, 23 j., met Ida Francisca Smeele, 22 j. — Francis… Borghoff, 39 j., met Rosalie Joseph Petit, 40 j. — Johan… Cornelis Greebe, 26 j., met Jacobje van Spriel, 33 j. — Johannes Brengem, 24 j., met Aaltje Bruin, 21 j. — Johan… Stol, 30 j., met Maria Catharina Hamers, 29 j.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Holl. Schouwb., Dingsdag, 20 Nov. 6½ u…

MASKER EN GELAAT, tooneelspel in drie bedrijve…, daarna: EEN FEEST VAN AMBACHTSLIEDEN.

Advertentiën.

Magazijn

VAN

FRANSCHE PIANO'S EN PIANINOS

Ontvangen een groot, nieuw, exquis assortime… Piano's en Pianinos, uit de beroemdste fabrijken … Parijs, en waarvan, die van de vier eerste, weder de eersten prijs op de Parijsche en Londensche wereld tentoonstellingen behaald hebben. *Blanchet*, *Erard*, *Souflets*, *Pleyel*, (*de Medailles in de Pianos*) *Jelmini*, *Blondel*, *Bernhardt ainé fils*, *Vijgen*, *Wolfel*, *Bo…* *Scholtus*, *Paurelle*, voorts *Daniels*, *Fleichs*, *Zeegler*… etc. etc. etc.

Alles tot *betrekkelijk* zeer lage prijzen in *koop-* e… in *huur*. *Mélodium's*. *Orgues Serafines*, *Melodiums*, *Harpes*, *Eoliennes*, *Guitar*, etc. Voorts *Diapacons*, *vi…* Guides-mains, Erard en Blanchet. Flambeaine voo… Piano's (zwaar verguld) Tabourets. Soclés à Crista… etc. etc. Tevens eene collectie schilderijen van eerst… levende Meesters.

VAN OLLEFEN DA SILVA.

Effectif en eenig Corrspondent der eers… Parijsche Huizen in den Haag.

Niewe Uitleg 110.

(28)

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 19 November 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	61 13/16	15/16	15/16
Dito dito 1844.	3	73 1/4	1/2	1/2
Dito dito 1844.	4	91 7/8	92	92
O. I. L. 1844 . . .	4	91 5/8	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	88 3/4	89	—
Hand.-maats.	4 1/2	—	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild*. . .	2 1/2	50 1/16	1/8	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	101	—	—
Dito 1828—1829 . .	5	99 7/8	—	—
Insch. in Assign. . .	6	-	—	—
Cert. van dito. . . .	6	56 3/4	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	—	—	—
Hope en C°. 1840.	4	74 5/8	3/4	—
Stieglitz.	4	73 7/8	74	—
dito 1854.	5	80 1/4	7/8	7/8
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	86 1/2	—	—
POLEN. Certific. . .	4	67 7/8	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		142 1/2	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	19 7/16	—	—
Buitenl.	3	—	—	—
Binnenl. 6/m.	3	32 5/8	3/4	5/8
Cert. Coup.		4 3/8	—	—
Amortisable		6 1/16	—	—
PORTUG. Lond. . . .	3	39 15/16	—	—
OOSTENR. Metal. . . 1816—1852. . . .	5	62 11/16	13/16	—
Dito 1849—1854. .	5	31 7/8	15/16	—
Dito Zilv. Nation. .	5	65 13/16	7/8	13/16
Dito 1847—1852. .	2 1/2	31 7/8	15/16	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	194 1/4	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	—	—	—
PERU 〃	4 1/2	—	—	—
MEXICO 〃	3	18 1/8	1/4	1/8
GREN. 〃	2 3/4	17 7/8	—	—
Uitgestelde.		6 13/16	—	—
ECUAD. Lond. . . .		—	—	—
VENEZ. 〃 . . .	4	—	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	—	—	—

Onbeduidende markt; alleen 5 pct. Russen Stieglitz willig…

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. . . .	3 pCt.	87 3/4 à	—
Spanje.	1 1/4 〃	19 5/8 à	—
Mexico	3 〃	19 3/8 à	—

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2 pCt. fr.	—
〃 〃	3 〃	64,80
Spanje	3 〃	—
〃	1 1/4 〃	—

WEENEN, 17 Nov.

Metalliek	5 pCt.	74 1/2
Nationaal	5 〃	77 7/8
Wissel London	〃	11
Zilver	〃	—

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

BIJVOEGSEL,

Behoorende bij den Constitutioneel, N°. 44.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

ALGEMEENE BERAADSLAGINGEN OVER DE BEGROOTINGSWETTEN VAN 1856.

(*Vervolg en slot der Zitting van Zaturdag 17 November.*)

De Min. van Buitenl. Zaken zal bij de beantwoording der verschillende sprekers afscheiden hetgeen tot de artikelen behoort, waarop hij later zal antwoorden als die artikelen ter sprake komen. Door den heer van Goltstein werd een belangrijk onderwerp aangeroerd, de handhaving onzer neutraliteit. De Min. stelt dien Spr. gerust, dat hij niets onopgemerkt laat wat in deze Kamer gezegd wordt en dat hij zeker daarop niet minder let dan op hetgeen daar buiten mogt geschieden.

Het is ook volstrekt zijn doel niet, geen antwoord te geven op hetgeen door dien Spr. in het midden gebragt werd. Integendeel hij hecht daaraan veel waarde, en hij zal het bewijs daarvan leveren door dien Spr. dadelijk te beantwoorden op hetgeen dat lid over de neutraliteit gezegd heeft. Dat lid heeft te regt opgemerkt, dat men niet alleen lijdend of afwachtend moet blijven, doch dat men de gevaren die konden ontstaan, moet trachten te voorkomen. Hij is het daaromtrent geheel eens, en als die Spr. in des Ministers kabinet mogt willen treden, dan vleit hij zich dat hij dat lid ten aanzien van dat punt geheel gerust stellen kan.

Zoolang hem nu geen ander tijdperk wordt bijgebragt, waarop de neutraliteit niet is gehandhaafd, of de gevaren die hij had kunnen voorkomen aanwezig zijn, zoolang is de waarschuwing van dien Spr. nuttig. Hij acht het echter nutteloos haar in deze Kamer uit te spreken, want hetgeen gezegd is zou onze neutraliteit in gevaar kunnen brengen. Sprekers stelling is toch dat ons gedrag in Frankfort ons in oorlog zou kunnen wikkelen. Deze stelling is onjuist, maar zoo zij juist ware, dan zou dat zeggen onze neutraliteit in gevaar kunnen brengen, maar die stelling is niet juist.

Het volkenregt leert, dat, als er een vroeger tractaat bestaat, vóór den oorlog aangegaan, om hulptroepen te leveren, en wij voldeden daaraan, de neutraliteit nog niet is gecompromitteerd. Dit is nu nog niet eens het geval, want eene provincie is een deel van Duitschland en de troepen, die, zoo de Bond oorlog voerde, onder Duitsche kokarde zouden staan, zouden onze neutraliteit niet schenden. De stelling van het geëerde lid is dus onjuist en onvoorzigtig. Z. Exc. zegt niet, dat de band met Limburg goed is.

Hij neemt aan, dat die ons in eene moeijelijke stelling brengen kan, men had dien kunnen en ook moeten afbreken, omdat het tractaat, tusschen twee partijen aangegaan, van zelve vervalt als een der partijen daarvan afwijkt. Dit is nu echter te laat. De band is knellend, maar hij bestaat.

Door den heer van Hoëvell is eene andere opmerking nopens de algemeene politiek gemaakt. Dat lid heeft gesproken van eene bewegelijke politiek. Hij verzoekt een voorbeeld bij te brengen, dat hij afgeweken is van de beginselen, die hij steeds als lid der Kamer of als lid van het Ministerie tot hiertoe beleden heeft. Meermalen heeft hij naar een voorbeeld gevraagd in zijn staatkundig leven, dat hij afgeweken is van de beginselen, die hij steeds als lid der Kamer of als lid van het Ministerie tot hiertoe beleden heeft. Meermalen heeft hij naar een voorbeeld gevraagd in zijn staatkundig leven, dat hij afgeweken was van de beginselen van gematigden vooruitgang, die hij steeds was toegedaan.

Hij wil niet in recriminatiën vervallen en hij zal dan ook niet vragen aan hoeveel bewegelijkheid andere staatslieden, vroeger aan deze tafel gezeten, zich meermalen schuldig maakten. Wat aangaat het vertrouwen, dat in onze politiek geteld wordt, zoo de Spr. een voorbeeld kan bijbrengen, waarin de politiek van ons land is mistrouwd, hij wijze dit den Minister aan.

Z. Exc. is vervolgens getreden in eene beantwoording der bijzondere punten. Wat betreft de aansluiting van de spoorwegen van Nederland aan die van Pruissen, deelt hij al het aangevoerde nopens het belang van die aansluiting. Men moet daarbij echter niet vergeten, dat ook Pruissen een overgroot belang bij die aansluiting heeft. Men moet het dus niet doen voorkomen, als of Pruissen ons daardoor in de hand zou werken. Zijn stelsel is, dat beiden daarbij belang hebben, omdat de consumateur van iedere vermindering van lasten profiteert.

Al zijn wij ook een kleine staat, hebben de mogendheden die ons omringen bij ons toch groot belang, ook om ons eerlijk te behandelen. Hij zegt volstrekt niet, dat dit met Pruissen het geval niet zijn zou. Neen, maar hij zegt dat beiden belang hebben bij eene eerlijke uitvoering van een gesloten tractaat. Men meent echter te weten dat er maatregelen tot uitvoering zijn genomen, hoe ook het ontstane geschil moge worden beslist, hetgeen alleen eene quaestie van geld betreft.

De heer Rochussen heeft gesproken over de Pruissische opvatting van het tractaat. Z. Exc. handhaaft de opvatting van zijne voorgangers, dat nam. de beide wegen gelijktijdig gereed moeten zijn; maar in Pruissen meent men, dat de weg gereed moet zijn drie jaren na het verleenen van de concessie, en wij gereed moeten zijn drie jaren na de sluiting van het tractaat. Volgens die opvatting zou Pruissen wel tien jaren de concessie aan de Keulen-Mindener spoorweg hebben kunnen ophouden, terwijl wij dan toch gereed hadden moeten zijn drie jaren na de sluiting van het tractaat.

Z. Exc. houdt zich echter aan de opvatting van zijne voorgangers, welke ook die der tegenwoordige Regering is.

Wat betreft de vaste brug over den Rijn heeft de heer Rochussen gemeend dat de letter van het tractaat zich daartegen niet verzet, maar dat er eene goede doorvaart moet worden vrijgehouden. Dat meent Z. Exc. ook. Hij kan er alleen nog dit van zeggen, dat het vorig Ministerie op 19 Mei 1851 aan onzen gezant te Berlijn heeft te kennen gegeven, dat de Maintzer-conventie zich niet verzet tegen het beginsel om eene vaste brug over den Rijn te leggen, maar dat er is bijgevoegd, dat men zich daarover niet zou uitlaten. of een bepaald besluit mededeelen, zonder het plan der brug to kennen, en dat de Regering zoo conciliant zijn zou, als het belang van de scheepvaart slechts eenigzins zou toelaten.

Pruissen heeft daarop verklaard over den spoorweg niet te zullen onderhandelen zoo het geene stellige verklaring van onze Regering had. Het zond echter den 10 Julij het plan van de brug in. Op die nota is het stilzwijgen in acht genomen. Daaruit leidt Pruissen nu af, dat het plan der brug werkelijk is goedgekeurd, hetgeen door den Minister niet wordt toegegeven. De heer Mackay hechtte minder aan de doorvaart dan wel dáaraan, dat er te Keulen geen last gebroken werd. Z. Exc. beaamt dat, maar blijft ook aan de doorvaart hechten. Hij zou niet gaarne eene enkele stem hooren, waaruit kon worden opgemaakt dat er twijfel bestond nopens het bezwaar van het vallen van mast of schoorsteen.

Hij gelooft echter niet, dat de brug zal medebrengen dat de last moet worden gebroken.

Ten aanzien van de opheffing der scheepvaartregten herinnert de Minister aan hetgeen te dien aanzien is voorgevallen. Nopens het beginsel, dat de Rijn volgens het Weener tractaat vrij moet zijn, bestaat tusschen hem en den heer Rochussen geen verschil. Van af 1842 heeft hij eendragtig dezelfde denkbeelden te dien opzigte met dien Spr. gedeeld. Hij begreep dat men alleen door dwang tot eenige oplossing zou kunnen geraken. In 1850 is men daarvan echter afgeweken. Toen zeide men dat al die reciprociteit niet te pas kwam en dat Duitschland wel van zelf zou doen, waarvan wij het voorbeeld gaven. Intusschen heeft zich die hoop niet verwezenlijkt. Het eenig goede gevolg van ons voorbeeld is geweest, dat de Rijntollen sedert tot op de helft verminderd zijn. Ofschoon de Minister nu ook volstrekt niet houdt van het nemen van represailles gelooft hij toch, dat eenmaal een te lang gerekt geduld zal moeten worden opgegeven. Hij brengt dit in verband met het opgemerkte omtrent de kleine Staten.

Als de vreemdeling eens ziet, dat wij geen gebruik van onze regten maken, dan zullen de bezwaren ook niet worden opgeheven, waarover wij klagen. Er moet daartoe nooit anders worden overgegaan, dan in den hoogsten nood. Hij zal daarover thans niet uitweiden, want dit zal misschien eerst gebeuren als de Kamer geen last meer zal hebben hem te hooren en hij de eer niet meer zal genieten haar te antwoorden.

Door den heer van Bosse is gevraagd hoever de zaak van de regeling van den Sondtol is genaderd, of, en wanneer, er eene bijeenkomst tot dat einde zal worden gehouden, en of het uitzigt bestaat dat zij tot bevredigende uitkomsten leiden zal. Z. Exc. antwoordt, dat de juiste tijd der bijeenkomst nog niet is bepaald. Onze gezant is van de noodige instructiën voorzien. Hij hoopt dat de ingezetenen bevredigd zullen zijn, maar wil nu niet reeds bepaald zeggen, dat het belang van Nederland zou medebrengen om in het denkbeeld van kapitalisatie te treden, die Denemarken schijnt te willen.

Hij zegt niet, dat het dit niet kan of zal doen, maar hij wil zich in dat opzigt niet praejudicieren. Onze gezant heeft in last om aan te hooren, wat zal worden voorgesteld, en dit onder reserve van geheel in ons regt te blijven.

In antwoord op het aangevoerde van de v. heeren Goltstein en Mackay, nopens de wijze waarop de Regering vermeent, dat de aanstaande diplomaten de noodige kennis zullen hebben door de af te leggen examens enz. Z. Exc. stemt het den heer van Goltstein toe, dat het thans af te leggen examen voor de aanstaande diplomaten van zoo wijden omvang is, dat er te veel van hen gevergd wordt. Maar of nu al hetgeen die spreker wenscht, dat onze attachés zullen weten, niet reeds van zoo grooten omvang is, dat er weinig diplomaten zullen zijn, die daartoe in staat zijn, daarvan houdt Z. Exc. zich ook verzekerd. De Minister zelf heeft niet al die kennis, welke de heer van Goltstein verlangt dat de aanstaande diplomaten moeten bezitten; hij zelf heeft niet al die tractaten in het hoofd, maar daarvoor moet men dan ook de boeken consulteren; Z. Exc. heeft bijv. eene algemeene notitie van al die onderwerpen. Hoe vele staatslieden zouden er niet zijn, die nu voor een af te leggen examen zouden terugdeinzen, ofschoon zij vroeger met al die kundigheden waren toegerust. Z. Exc. is het met den heer Mackay eens, dat het examen der kandidaten vooral moet loopen over de geschiktheid om ons in het buitenland te vertegenwoordigen. Maar dat kan niet door de commissie van examinatoren beoordeeld worden; hoezeer die commissie uit geleerde heeren bestaat, weten zij dat toch zoo niet te beoordeelen; al die vormen enz. moet men aan het oordeel des Ministers overlaten, die weten moet of de adspiranten voor de hun op te dragen taak bekwaam en of zij daartoe geschikt zijn. Z. Exc. acht het mede wenschelijk om de attaché's vóór hunne aanstelling aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken to laten werken. Maar hij betwijfelt het of dit plan wel te verwezenlijken is.

Het personeel der attaché's is te gering en Z. Exc. zou dan ook op zijne begrooting niet 3, maar wel 10 of 12,000 gulden voor de attachés moeten brengen. Z. Exc. moet nog eene opmerking van den heer Mackay beantwoorden. Deze zeide, dat de neutraliteit niet zoo moet zijn, dat wij ons daardoor geheel zouden verzaken. Hij is dit met dien spreker geheel en al eens; maar Z. Exc. weet niet, dat Nederland een oogenblik zijne regten van neutraliteit en van onafhankelijken Staat heeft verzaakt. Het zou hem hartelijk leed doen, zoo hij bij zijne aftreding uit 's lands zaken, het verwijt moest hooren: „gij hebt de eer van het vaderland verzaakt;” en zeker, ieder die hem op zoo iets attent zou maken, zou hem eene dienst bewijzen. Z. Exc. zegt, dat wij ons gewigt niet moeten opgeven, maar dat wij dit ook niet te veel op den voorgrond moeten stellen. Wij hebben Goddank nog gewigt, maar dit is betrekkelijk, en onze tegenwoordige toestand komt overeen met het resumé, door den heer Verstolk in 1829, nopens de staatkundige positie van Nederland, gegeven. Dat alles is ook thans van toepassing en nu nog des te meer, daar wij nu één land uitmaken en allen hetzelfde belang hebben. De Groote Staten van Europa hebben belang bij ons behoud, en dus ook bij onze eer, want zij weten, dat Nederland niet kan behouden blijven, zonder zijne eer te handhaven.

Z. Exc. moet nog aan den heer Mackay antwoorden, dat het politieke stelsel van vereeniging van vele mogendheden niet bestaat en dat dit ook onmogelijk zou zijn. De groote belangen van Europa zijn sedert 1814 door de 5 groote Mogendheden beslist, en hoe gaarne Z. Exc. ook zag, dat ook wij in die zaken konden medebeslissen, zoo moet hij toch zeggen, dat een van beiden waar is: òf de 5 groote Mogendheden beslissen, zoo als tot dus ver, de vragen over vrede en oorlog; òf zoo wij in een denkbeeld van aansluiting kwamen, dan moest men eerst geld en soldaten hebben. Men moet zijn eigen kracht niet te veel uitzetten.

Laten wij, zegt Z. Exc., onze eigene regten handhaven, ons behoud en onze eer staan onafscheidelijk nevens elkander. — De heer Mackay hoopte, dat de vertegenwoordiging in het buitenland zoo zal zijn, dat onze waardigheid dáár worde gehandhaafd. Z. Exc. *hoopt* dit niet, maar *weet* zeker dat dit zoo is. En zoo er iemand is, die denkt, dat er een diplomaat is, die onze eer buiten 's lands niet handhaaft, dat men dien dan aanwijze.

Door algemeene stellingen als van den heer Mackay, werpt men een blaam op onze politieke vertegenwoordigers. Er is niet één vertegenwoordiger, die onze eer en waardigheid niet [illegible] handhaaft, en die geene blijken geeft van ijver en kennis van zaken.

Wat het opgemerkte nopens het tractaat, betreffende de internationale telegraphie betreft, alsof wij daarbij door Pruissen zouden vertegenwoordigd worden, zegt Z. Exc., dat deze meening niet juist is; want wij zijn tot het tractaat nopens de telegraphie toegetreden en er is dus niemand, die voor ons moest optreden.

Verder deelt de Minister in antwoord op den heer Mackay mede, dat de zaak van de aftapping van het Maaswater in onderzoek is; hij meent ook dat in ons land dergelijke aftappingen bestaan. Wat de vragen nopens het convoijeren en plomberen en de regten op de steenkolen betreft, daarop zal door den Min. van Fin. geantwoord worden. Wat nu de toelating van consuls in onze koloniën betreft in verband met de bewegelijkheid, waarop de heer van Hoëvell gewezen heeft, zegt Z. Exc., dat de tractaten deswege eerst met Amerika, toen met Belgie en daarna met Frankrijk zijn gesloten en niet in die volgorde zooals de heer van Hoëvell heeft opgegeven.

Wat was het geval? Lang voor dat deze quaestie in deze Kamer behandeld werd, kwamen er aanzoeken om consuls in Australie toe te laten. Daarover hadden onderhandelingen plaats en de slotsom daarvan was, dat de Regering die consuls zoo maar niet in vago wilde toelaten, maar wel op den voet van een tractaat, waaraan zij hunne regten zouden ontleenen, en van dat oogenblik af zijn er openingen gedaan en toen zijn de zaken geregeld. De Regering is nu op het punt om ook met Engeland een dergelijk tractaat te sluiten.

Ten slotte zegt Z. Exc., dat hij onbewegelijk is in *beginselen*, maar niet in zaken. Men moet met den tijd medegaan en Z. Exc. hoopt nog lang zulke blijken van bewegelijkheid te geven, als hier door hem hetoond zijn.

De heer VAN HOËVELL zegt, dat men elkander wel verstaan moet. De Min. van Buitenl. Zaken heeft gezegd: bewegelijkheid van beginselen is afkeurenswaardig, maar bewegelijkheid van daden, van zaken, is goed en ofschoon hij reeds bejaard is, hoopt hij die bewegelijkheid te bewaren en daarop voort te gaan. Maar hij, redenaar, heeft juist gesproken van bewegelijkheid van beginselen, van zoodanige, welke wel vooruit gaat, maar nu eens regts, dan eens links. Over die bewegelijkheid van beginselen liep des Sprekers eerste rede. Nu heeft de Minister met zijne gewone, inderdaad bewonderenswaardige handigheid, de zaak op eene andere wijze teruggegeven.

Hij, Spr., heeft bij zijn eerste rede niet in het oog gehouden, dat hij hier te doen had met iemand jegens welken hij de woorden wel wikken en wegen moet. Hij heeft gezegd, dat, als hij hier te kennen geeft, dat de politiek van den Minister bewegelijk is, dit door niemand zou worden tegengesproken. Dit gelooft Spreker nog en hij zal dit bewijzen. Indien het waar is, hetgeen de Minister heeft beweerd, dat hij op zijne geheele politieke loopbaan zich aan geene enkele inconsequentie heeft schuldig gemaakt, dan was hij in eene ongelukkige stemming. Wat toch is het geval? Niet alleen wij, niet alleen ik, die het ongeluk heb niet onder de vrienden des Ministers gerekend te worden; maar diens hartelijke vrienden en halve vrienden in de Kamer zeggen het ook, b. v. opzigtens de wet op het gemaal.

Spr. herinnert slechts aan de redevoeringen van de Heeren de Kempenaer en v. Rappard; aan hetgeen de heer Groen v. Prinsterer een paar dagen geleden gezegd heeft. Dit bewijst dus, dat het kabinet zeer bewegelijk is. En dit is het juist hetgeen Spreker gezegd heeft, dat door niemand zal worden tegengesproken. Nu heeft de minister weder en op eene bewonderenswaardige wijze getracht de zaak op een ander terrein over te brengen, op een terrein, waarbij de Voorzitter hem Spreker, tot de orde zou geroepen hebben. De Minister heeft gezegd: noem op, geef het bewijs van de bewegelijkheid der politiek van dit gouvernement. Wil de spreker dit doen, hij zou alle hoofdstukken der begrooting in eens moeten doorloopen; om die bloemen te plukken, zou hij elf bloemperken, elf begrootingen moeten doorloopen.

Hij zal dit evenwel niet doen, maar slechts drie voorbeelden aangeven, welke hij reeds opgenoemd heeft uit het hoofdstuk van Buitenlandsche Zaken. — In de *eerste* plaats de zaak omtrent de consuls. Men zie de handelingen en woorden des Ministers van twee jaren geleden en van nu. Spr. moet zeggen daarin niet te zien een bewegelijkheid van handelen, maar van beginselen. Het is een jeder bekend, dat de politiek omtrent de koloniën, deze was, de koloniën zoo veel mogelijk te isoleren en er daarom geen consuls toe te laten. Men antwoordt daarop, dat men eerst met Amerika is begonnen en toen tot de overigen is overgegaan, en men verwijt hem, Spreker, dat hij zich omtrent de dagteekening vergist.

Zoo Spr. zich daarin vergist heeft, de minister heeft dit ook gedaan omtrent het tractaat met Timor. Hij heeft namelijk mededeeling gedaan van een schrijven van zijn voorganger aan het Gouvernement van Portugal, waarbij zou zijn aangedrongen op de ratificatie van dat tractaat. Had de Minister de dagteekening gelezen, hij zou gezien hebben dat er toen nog geen tractaat bestond. Maar nu Z. Exc. daarop gekomen is nu neemt Spr. het aan. Het is juist. Het eerst is met Amerika een tractaat gesloten en dat vindt hij een opmerkelijk verschijnsel. Juist in dien tijd toch waren wij ingewikkeld met de zaak van Gibson, en toen het tractaat gesloten was werd niets meer van deze zaak gehoord.

Hij wil niet beweren, dat die beide zaken met elkander in verband staan, maar nu de Minister er op gewezen heeft, is hem dit ook voor den geest gekomen. Een *tweede* voorbeeld waarop Spr. gewezen heeft, was de bezoldiging der diplomaten. Twee jaren geleden moest die bezoldiging veel hooger zijn. Verleden jaar kwam men met een voorstel tot verhooging op zeer bescheiden wijze, maar alleen om het stelsel ten uitvoer te leggen. De Minister ondervond bestrijding daaromtrent en heeft dit toen om een halfje genomen. Thans is de verhooging gereduceerd tot ƒ 2000.

Een *derde* voorbeeld is het tafelgeld. Een ieder die leest wat deswege in de stukken gezegd is, zal opmerken, dat er omtrent dat punt een zeer groote bewegelijkheid van beginselen bij den Minister bestaat. Spr. gelooft dus, dat als de Minister zich houdt aan hetgeen hij, Spreker, werkelijk gezegd heeft, door de rede des Ministers daaromtrent niets is omver geworpen.

De heer VAN BOSSE bedankt den minister voor het gegeven antwoord omtrent de Sondtol-conferentie. Dit doet de hoop opvatten, dat deze zaak goed geregeld zal worden. Maar Spr. komt terug op twee punten der beantwoording van den minister aan den heer Rochussen: 1o. is daarin een geest van zekere reminiscentie op de discussien, in 1850 gevoerd bij de scheepvaartwetten, en alsof men toen niet goed gedaan had met de afschaffing der Rijnvaartregten. Maar Spr. wijst op de beweging der Rijnvaart sedert 1850. Die is zeer verlevendigd en vele takken van doorvoer zijn voor onze havens verzekerd gebleven, welke anders bij behoud van Rijnvaartregten verloren zouden zijn geraakt.

2o. Vraagt hij, of het geene gratuite onderstelling des Ministers is, dat, als wij de Rijnvaartregten niet hadden afgeschaft, wij dan in onze onderhandelingen met Rijnoever-Staten verder zouden zijn gevorderd. Naar Sprekers inzien, zou, als onze regten niet afgeschaft waren, onze doorvoerhandel verlegd zijn geworden.

3o. Omtrent de vroegere onderhandeling, betrekkelijk de vaste brug te Keulen, wordt gezegd, dat die gevoerd is door het vorige Ministerie. De vermelding, zegt Spr., is juist; maar de eenige aanmerking is, dat de Minister de détails niet met zijne gewone helderheid, en bovenal de volgorde der feiten, niet juist opgegeven heeft.

De zaak is deze. Op den voorgrond stond de vordering der Pruissische regering, dat, vóór over de aansluiting van den Rijnspoorweg te spreken, wij ons over de uitlegging der Maintzer conventie moesten uitlaten. Die uitlegging is gegeven zoo als de minister gezegd heeft, namelijk, dat men zich in beginsel niet tegen de brug verzette, mits daardoor geen hinder aan de scheepvaart werd toegebragt. Toen heeft de Pruissische regering plan, vorm en afmeting der brug ontworpen, maar het was slechts een voorloopig en geen definitief project. Daarop heeft de Nederlandsche Regering het stilzwijgen in acht genomen, en kon dit te eerder, omdat de vraag of die brug in strijd was met de Maintzer-conventie, niet ter beslissing stond van Nederland en van Pruissen, maar van de centrale commissie der Rijnvaart.

De heer van GOLTSTEIN had liever geen antwoord ontvangen, dan dat, hetwelk hij van den Minister bekomen heeft. Z. Exc. toch heeft gezegd, dat er bedenkingen zijn gemaakt omtrent het staatkundig gedrag der Regering, maar dat daaruit toch niet de gedachte der Regering gebleken was. Zoo dit waar is, dan zou bewaarheid worden het gezegde van een Fransch Staatsman, dat het spraakvermogen gegeven is, om zijne gedachten te verbloemen. Spr. gaat zoo ver niet, en laat dit over aan anderen, die verder in de diplomatie doorgedrongen zijn. Het antwoord, zeide de Minister, was ook overbodig, want de bedenkingen omtrent de groote inschikkelijkheid der Regering voor de Kamer sloeg alleen op de afschaffing der belasting op het gemaal. Spr. antwoordt daarop, of het ook niet eene inschikkelijkheid is, wanneer op de eerste aanwijzing, dat een der middelen kan gemist worden, men daartoe dadelijk is overgegaan.

Maar wat is er van de zaak zelve. Is er gevaar dat wij onze onzijdigheid zouden verliezen, als Limburg in een oorlog mogt betrokken worden? Dit is de vraag, en hier moet Spr. den Minister bestrijden, de stelling namelijk, dat, als eene onzijdige mogendheid deel neemt aan eene regering, waarbij, uit hoofde van een verdrag, zij tot levering van zekere hulptroepen genoodzaakt is, die mogendheid niet zou ophouden onzijdig te zijn. Die stelling moge vroeger zoo geweest zijn.

Men zou evenzeer kunnen zeggen, dat als Limburg in een oorlog zou gewikkeld zijn, ten gevolge van een krijg, welke de Bond voert, Nederland niet zou geacht worden daarin ook betrokken te zijn, en dus de onzijdigheid van Nederland niet zou opgehouden hebben te bestaan. Wat ook van die bespiegeling moge zijn, zooveel is zeker, en hierin stemt de Minister toe, dat de verhouding van Limburg, ten aanzien van den Bond, voor Nederland zelven een ongelukkige verhouding is, en dat, als zich eene omstandigheid voordoet, welke aanleiding geeft, om daaraan een einde te maken, die gelegenheid gretig moet worden aangegrepen. En als men dan ontwaart, dat er meer en meer gedacht wordt aan een geheele verandering der Bondsacte, gelijk Spr. meent aangetoond te hebben, dan acht hij het niet ongepast voor Nederland, zich daarvoor krachtig te verklaren en zich aan de acte te onttrekken.

De heer ROCHUSSEN heeft met genoegen de verklaring des Ministers vernomen, dat hij ondersteunt wat Spr. gezegd heeft omtrent het gewigt der aansluiting aan den Duitschen spoorweg, evenzeer als omtrent dat, betreffende den Duitschen Rijnhandel. Spr. hecht er aan, dat die eenstemmigheid voortdure en daarom komt hij terug op twee punten, waaromtrent hij waarschijnlijk niet duidelijk geweest is. De Minister, ons belang erkennende, zegt, dat wij dit niet eenzijdig op den voorgrond moeten stellen. Spr. is het daaromtrent eens en ook hij heeft gezegd, dat de nadeelen niet alleen voor Nederland waren, maar dat dit ook wel voor Duitschland het geval zou wezen. Wat intusschen meer tot de zaak doet, is het verschil tusschen den Minister van Oorlog in Pruissen en de maatschappij voor de IJzerbaan.

Dit zegt de Minister is niet van invloed op de voltooijing van het werk; de werken gaan voort. De vraag is dus: wordt er gewerkt binnen den kring van Wezel? Zal de brug bij Lippe niet ophouden, zoodat de aansluiting op behoorlijken tijd tot stand zal komen. De Minister heeft verstaan, omtrent de vaste brug op den Rijn bij Keulen, dat Spr. zou verklaard hebben, dat in beginsel het Maintzerverdrag zich daartegen niet verzette. Spr. meent in onbepaalden zin gesproken en in het midden gelaten te hebben, of die brug kon geweerd worden volgens het Maintzerverdrag. Hij kon dit, omdat, ook als wij strikt regt hadden, hij dit onstaatkundig zou achten. Men zou zeggen: de brug is ten nadeele van den Hollandschen handel en daarom zijn wij er tegen. Spr. berust verder in de zaak, omdat hij met veel genoegen van den Minister de verklaring gehoord heeft, dat, welke ook de pourparlers omtrent de brug geweest zijn, de Nederlandsche Regering zich niet gehouden acht toe te stemmen in al de gevolgen van dien, en dat het handelsbelang er niet door zou lijden.

Z. EXC. de MIN. VAN BUITENL. ZAKEN zal nog een paar punten opnemen. De heer van Goltstein heeft hem de taak zeer gemakkelijk gemaakt. Vroeger heeft die Spreker antwoord verlangd, thans niet meer. De heer van Bosse meent, dat de uiteenzetting der bijzonderheden omtrent de brug van Keulen niet duidelijk zijn geweest. Het kan zijn. Het punt was delicaat, omdat men moest vervolgen, hetgeen een vorig Ministerie had gedaan. Z. Exc. treedt thans in nadere bijzonderheden omtrent de verschillende gewisselde nota's en licht de zaak nader toe. — Op de vraag van den heer Rochussen, of er nabij de vesting Wezel gewerkt wordt, zegt de Minister daarop niet te kunnen antwoorden. Ook omtrent de vraag, wegens de brug bij Lippe, treedt de Min. op dit oogenblik in geene bijzonderheden. De Nederlandsche Regering heeft de verzekering van het Pruissische gouvernement, dat de weg in 1856 zal geopend worden.

Nu kan de Minister hier geen twijfel voeden omtrent de mogelijkheid der uitvoering; hij houdt die voor zeker, want hij heeft het woord van de Pruissische Regering. — Omtrent het aangemerkte door den heer van Hoëvell. Deze heeft zich getrancheerd achter de orde van den dag. Dit is maar dan had die spreker ook niet moeten beginne heeft gewezen op de redevoeringen van de heele en vrienden, maar Z. Exc. heeft niet gevraagd, wat de gene gezegd heeft, maar wat hij, Minister, gedaan Hij laat overigens de daadzaken ter zijde. Alleen moe nog twee punten aanroeren. In de *eerste* plaats de sl van het Amerikaansch tractaat. Spreker moest toch g ven, dat, als hij, Minister, bezwaar omtrent dit had, hij het niet op het terrein zou gebragt hebben.

De zaak van zekeren Gibson, waarvan eene kunstm agitatie is gemaakt om voedsel aan sommige dagb te geven, en waarvan zich menschen hebben willen empar die hem ontvingen, was van zoo veel gewigt niet, om door het tractaat te applaneren. De zaak van Gibson die van het Amerikaansch Congres. De onderhandeli omtrent het tractaat waren maanden te voren aan gang. Het *tweede* punt betreft Timor. Het daarom aangevoerde is onjuist. Uit de stukken blijkt, dat het taat met Timor in het Oosten gesloten is en dat ratificatie daarvan aangedrongen is.

De heer VAN ZUYLEN VAN NYEVELT komt tegen het ste op en vraagt, hoe, als het beweren van den Mi juist is, de Minister dezen zomer het tractaat een *pr de convention* heeft kunnen noemen. Nu verheft de Mi dat project tot een tractaat.

Z. Exc. DE MIN. VAN BUITENL. ZAKEN zegt, dat de rige Spreker zich vergist. Het oude tractaat is onder de der Kamer geweest en op grond daarvan is ook in eene som van ƒ 80,000 uitbetaald. Er is aangedrong de ratificatie van het gedrag der gevolmagtigden.

De heer VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT neemt acte va verklaring des Ministers, dat er is aangedrongen o ratificatie niet van het *verdrag*, maar van het gedrag onderhandelaren.

De MINISTER herhaalt dat er is aangedrongen op de ficatie van het gedrag der onderhandelaren, hetwelk grondslag heeft gehad het tractaat.

De algemeene beraadslagingen over hoofdstuk III w gesloten en die over de artikelen geopend.

Art. 1. *Tractement en tafelgeld van den Minister ƒ 16,*

De heer REINDERS stelt als amendement voor uit artikel weg te laten de woorden: *en tafelgeld*, en d te verminderen met ƒ 4000, en alzoo te brengen op ƒ 12, Hij zegt, na het vroeger besluit der Kamer, waarbij vorig amendement met groote meerderheid is aangeno weinig tot toelichting van zijn amendement noodig hebben.

De heer DOMMER VAN POLDERSVELDT was vroeger te stander van presentatie-gelden. Hij is, even als de m in zoo verre van zijn gevoelen teruggekomen, da omstandigheden kunnen bestaan, waarbij het voor de komst noodzakelijk kan zijn zoodanige gelden toe te s Hij had gewenscht, dat de minister dit ook zoo had gropen. Als middenweg stelt hij voor den post op de grooting te behouden, maar die voor memorie uit te ken, dan zou in de bezwaren voor het vervolg voo zijn.

De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE heeft het voorst ministers betreurt op het oogenblik waarop het geda Een bedrag van ƒ 4000 is op zich zelf zoo veel niet, hier is sprake van eene verhooging van tractement een eersten staatsdienaar in de tegenwoordige omstan heden, waarin door de duurte der levensmiddelen de ringe ambtenaren zoo zeer gedrukt worden. Spr. zou tafelgeld niet weigeren als het op de begrooting stond het er eenige jaren afgebleven is, wenscht hij het en niet op te brengen. Daarom is hij voor het amendement van den heer Reinders; hij stelt daarbij intusschen persoon des ministers geheel ter zijde. Omtrent het am van den heer Dommer van Poldersveldt zal hij afwach hetgeen anderen deswege in het midden brengen.

De heer HUGENHOLTZ ondersteunt het voorstel van heer Reinders. Hij betoogt, dat het tafelgeld gevonde uit hetgeen van de verhooging voor de buitenlandsche zanten is afgenomen. Spr. verklaart zich tegen het tw amendement. Hij is steeds tegen tafelgeld geweest. In bestonden die vroeger ook en heeft men die sedert we nomen. Heeft de Minister meer geld noodig voor repr tatie dan de andere hooge Staatsdienaren, hij trekke hooger tractement uit, maar noeme het geen tafelgeld. het amendement van den heer Dommer zou dat ongelu woord worden bestendigd.

De heer VAN AKERLAKEN was steeds voor de represent kosten van den Minister van Buitenlandsche Zaken, blijft bij die meening. Hij erkent, dat de voordragt den tegenwoordigen Minister hem leed heeft gedaan, o deze, toen hij lid der Kamer was, een tegenstander gemelde kosten was. Is nu de Minister sedert van m veranderd, hij zou het voorbeeld van den heer Dom kunnen gevolgd hebben. Het zou van zijne zijde een b van loyauteit geweest zijn; maar als hij nu meent, hem de tafelgelden toekomen, dan acht Spreker zich geregtigd dien post voor memorie uit te trekken:

1o. Omdat hij de noodzakelijkheid daarvan erkent 2o. omdat ook een andor Minister, niet deze alleen, d door zou lijden. — Omtrent het aangevoerde door den Storm van 's Gravesande, moet hij zeggen, dat het geldt omtrent verhoogingen van hoofdambtenaren. Het zou ook kunnen worden beweerd omtrent andere Minis De eenige vraag is: of het noodig is representatie-g toe te kennen, en dit beantwoordt Spreker bevestigend

De heer VAN HOËVELL herinnert, dat hij omtrent d felgelden, eenige jaren geleden, denzelfden weg met Minister bewandeld heeft. De Min. heeft thans verkl toen gedwaald te hebben. Spr. vindt het schoon als zijne dwaling erkent, maar eene eerste voorwaarde da is, dat de gronden, waarop men zich beroept, den kunnen doorstaan. En welke zijn nu die gronden? Ministers ondervinding, meer niet. Maar mag spreker aannemen als reden dat de Minister nu in eene tegenov

...welde rigting met hem is? Tot dus verre heen. De Min. was geen nieuweling op het veld der Regering, toen hij met Spr. van gelijke meening was. Jaren lang is hij Minister geweest en was hij in de gelegenheid te onderzoeken of de gelden, waarvan hier sprake is, noodig zijn. De Minister zegt, hij heeft gedwaald.

Maar is het niet mogelijk, dat op het standpunt, waarop hij zich thans bevindt, hij nu dwaalt. Welk is dat standpunt? Vroeger toen hij het amendement verdedigde, was hij geen Minister. Nu is hij het. Toen stond hij voor de tafel, nu achter; toen was hij gast, nu gastheer. Dat verschil zou kunnen maken dat hij zich nu bedriegt. Het woord *ondervinding* levert dus voor Spr. geen genoegzamen grond op. Met het amendement van den heer Dommer kan Spr. zich niet vereenigen. Daarbij komt in aanmerking hetgeen de Minister gezegd heeft dat hij voor zijn vroeger uitgebragte stem reeds genoegzaam geboet heeft. Die woorden hebben hem leed gedaan. Immers niet alleen deze Minister, maar ook zijne voorgangers hebben daarvoor geboet. De heer Dommer meent, dat de Minister niet genoeg geboet heeft. Spr. treedt in die beoordeeling niet. Hij gaat van het beginsel uit, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken niet noodig heeft zoo te representeren, dat hij meer geld noodig heeft dan zijne ambtgenooten. Met het door den heer Storm van 's Gravesande aangevoerde kan Spr. zich volkomen vereenigen. Wat zal men zeggen in een tijd waarin zoo menigeen gedrukt wordt, waaronder zoo vele, die ook op het budget voorkomen, dat men hen in hunne tegenwoordige positie laat, terwijl men *f* 4000 voor tafelgeld uitreikt.

De MIN. VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN zal openhartig en vrijmoedig spreken. Hij zal zijn persoonlijk belang geheel ter zijde stellen. Convenieërt het den Staat niet den Minister te doen representeren, dan moet hij weten, of het hem convenieërt den Staat te dienen. Z. Exc, isoleert zich geheel van de quaestie en verzoekt dit ook van de Kamer. Hij zou zich dus kunnen vergenoegen met den tusschenweg, door den heer Dommer voorgesteld. Hij doet dit echter niet omdat hij alleen meester wil blijven over hetgeen zijne eigene handelingen geldt. De post voor Memorie uit te trekken, beteekent niets; daarmede is geen enkel opvolger geholpen. Het staat gelijk met het amend. van den heer Reinders. De Minister moet bukken voor het besluit der Kamer, maar als bijzonder persoon moet hij weten wat hem convenieërt. Men heeft gewezen op de omstandigheden waarin wij leven. Zijne Exc. is daar niet blind voor. Maar hier is geen sprake van belooning, maar van een instrument, om den Staat te dienen. Even als de tractementen der buitenlandsche gezanten hooger bezoldigd worden, omdat zij moeten representeren. Spoedig zal de tijd moeten komen, dat de ambtenaren hoogere tractementen zullen ontvangen, maar als een Minister zijn ontslag neemt of ontslagen wordt of sterft, dan moet niet gezocht worden naar een Minister, die het convenieërt den Staat te dienen en geld toe te geven.

De ondervinding heeft Z. Exc. geleerd, dat hij gedwaald heeft. Dit wist hij reeds voor een jaar en hij heeft gezegd er voor te moeten boeten. De Staat mogt daar niet onder lijden. Z. Exc. moest representeren. Die straf kon hij zich zelven, niet aan anderen opleggen. De heer Reinders wenschte deswege de berekeningen te weten, maar zoo ver zijn wij niet gedaald, dat wij ons koukenboekje zouden moeten overleggen. De Minister vraagt niet voor zich zelven, maar in het belang van den Staat. Men zou moeten vragen of de Minister bij zijne betrekking aanzienlijke sommen zou moeten bijleggen. Aan transactie valt niet te denken. De gevraagde som is noodig. Aan den heer Hugenholtz moet hij zeggen dat deze zich bedriegt.

Voor het tafelgeld is van de gezantschappen niet zoo veel meer afgetrokken. Als het woord tafelgeld hem hindert, dan kan hij een amendement voorstellen, ofschoon dit voor den titularis, met het oog op het pensioen-fonds, nadeelig zou zijn. — Den heer van Hoëvell kan Z. Exc. niet overtuigen. Hij zegt alleen, dat zijne ondervinding hem heeft doen zien, dat hij vroeger gedwaald heeft. — De Kamer, zegt Z. Exc., is vrij. Hij herhaalt, dat hij van de zaak geene de minste personele kwestie maakt, omdat hij naast God alleen meester van zijn persoon is. De minister, die kostbare representatiën te doen heeft, kan niet gelijk gesteld worden met andere ambtenaren, die daarvoor geene uitgaven te doen hebben.

De heer DIRKS treedt in eene historische beschouwing omtrent de tafelgelden en toont aan, dat het vroeger amendement, niet, zoo als de heer Reinders gezegd heeft, met groote meerderheid van stemmen is aangenomen, maar slechts met 33 tegen 32 stemmen. Het volgende jaar, toen het tafelgeld weder op de begrooting werd gebragt, werd dit verworpen met 36 tegen 23 stemmen, waarop echter van invloed zal geweest zijn, dat het reeds eenmaal was weggelaten. Spreker is overigens steeds voor de tafelgelden geweest. Hij zal zich nu gelijk blijven, ofschoon hij gewenscht had, dat de Minister het tafelgeld niet had voorgesteld, en zal tegen het amendement stemmen.

De heer ROCHUSSEN acht representatie niet alleen voegzaam, maar zelfs nuttig. Zij, die zich er aan onttrekken, zijn voor het minst zonderling, en kunnen dit niet volhouden. Hij gelooft, dat op den duur geene Ministers van Buitenlandsche Zaken zullen te vinden zijn, die vermogend zijn en tevens een gedeelte van hun vermogen feil zullen hebben. Hij verklaart zich tegen het amendement.

De heer HUGENHOLTZ komt op zijn gevoelen terug. Hij treedt in becijferingen en betoogt, dat van de gezantschappen *f* 3,100 zijn afgenomen, om de post der tafelgelden te dekken.

De heer VAN HOËVELL gelooft den Minister volkomen, wanneer hij zegt, dat hem zijne ondervinding geleerd heeft, gedwaald te hebben. Spr. heeft echter gewaagd van het standpunt des Ministers bij vroeger, hetwelk niet te vergelijken is bij het tegenwoordige. Vroeger was hij gast, nu is hij gastheer, en dit kan van invloed op zijne beschouwingen zijn.

De MINISTER VAN JUSTITIE doet opmerken, dat in de discussie der laatste dagen, het Ministerie voorgesteld is als eene weifelachtige politiek te hebben. Zij liet zich leiden nu eens van de Kamer in 't algemeen, dan van de oppositie, dan weder van een ander deel der vergadering; dat men nu bondgenooten had, dan weder niet; in één woord, men ontzegt aan het Ministerie alle zelfstandigheid. Er bestaat geene meer onregtvaardige beschuldiging dan deze. Welk is de gang van het Ministerie? Getrouw te blijven aan de Grondwet bovenal, en overigens het programma zijner optreding te volgen.

Daarin ligt van zelve de verpligting, dat als ten aanzien van eenig ontwerp een billijke wensch wordt geuit, daaraan door het Ministerie voldaan worde. Het vraagt niet, als er sprake is van afschaffing van belasting, of het de geest der oppositie is, en om die reden niet tot de afschaffing over te gaan. Als uit de oppositie een wensch te voorschijn komt, dien wij deelen kunnen, dan nemen wij dien aan. Als een voorstel, van welke zijde ook afkomstig, in het belang van het Vaderland is, dan nemen wij dien aan. Dit is de gang van het Ministerie. Als hierdoor die regeringloosheid ontstaat, welke zich oplost in eene vermenging der partijen, dan zullen wij verkrijgen, wat Z. Exc. steeds gewenscht heeft, niet te zien op personen, maar op zaken.

Dit moet het hoofddoel van elke eerlijke regering zijn. En nu acht Z. Exc. zich verpligt, als lid van het Ministerie te verklaren, dat het 't Ministerie geweest is, hetwelk de tegenwoordige post op nieuw op de begrooting gebragt heeft en zulks in het belang van den Staat. Toen Z. Exc lid van het vorige Ministerie was, was er gelijke som voor den minister van Buitenl. Zaken uitgetrokken. Bij het ontwerpen der volgende begrooting is er geen kwestie geweest die er af te laten, en wel daarom, omdat ook met die som, de minister van Buitenl. Zaken, wil hij de betrekking met betamelijkheid en eer vervullen, de kosten van zijn departement moeijelijk bestrijden kan.

Als Z. Exc. ziet wat thans plaats heeft, dan vreest hij, dat men al te karig te werk gaat. Hij heeft in tijden toen de schatkist in moeijelijke omstandigheden was, getoond niet terug te deinzen voor krachtige maatregelen, om moeijelijkheden in de finantien voor te komen. Thans echter gaat men den weg van den gierigaard. Van half jaar tot half jaar worden er wetten aangeboden tot delging van schuld. Men ziet de schatkist schatten op schatten stapelen, en men onthoudt het noodige aan de Regering. Het is geen geregelde gang van zaken, als men niet voldoet hetgeen voor het Staatsbeheer noodig is. Er zijn twee wijzen van belooningen.

Het ware zeker wenschelijk, als men alle ambtenaren zoodanig kon beloonen, dat zij voldoende konden leven. Dit is echter onmogelijk. Maar hoe behoudt men den ijver bij de ambtenaren? Door ten minste het hoofd behoorlijk te beloonen. Daardoor blijven de ambtenaren levendig; daardoor blijven de mindere ambtenaren werkzaam. Door het hoofd slecht te beloonen heeft men een geheel ligchaam van slechte ambtenaren.

Z. Exc. vraagt het, bepaald aan hen die te 's Gravenhage wonen, of niet elk der ministers, die leven wil in zijn stand, zonder vertoon, meer behoeft dan zijn tegenwoordig inkomen. Z. Exc. zegt dit niet, omdat hij een cent voor zich meer verlangt, maar een Minister, die de diplomatie zien wil, kan met zijn inkomen niet toekomen. De post is noodig in dienst van den Staat. Dit moet beslist worden, niet of de tegenwoordige of een vroegere titularis het gehad heeft; Z. Exc. vraagt het of het niet noodig is, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken meer dan *f* 12,000, minstens *f*. 16,000 hebbe om te leven zoo als hij moet en om te gaan met de diplomatie in zijne betrekking?

Al wat vroeger gebeurd is, moet ter zijde gesteld worden. Het is gebeurd, dat een persoon, die geroepen was tot de betrekking van Min. van Buitenl. Zaken, na die kort aanvaard en zich in staat gesteld te hebben, om die eer aan te doen, moest aftreden, en daardoor persoonlijke schade geleden heeft. Dit moest vergoed worden; het is een schuld welke op den Staat rust.

De heer DOMMER V. POLDERSVELDT behoort niet tot de gierigaards, waarvan de Minister gesproken heeft. Hij wil ook de gelden niet weigeren, welke tot een goed beheer noodig zijn. Zijn amendement is niet goed begrepen. Hij betreurde de post zooals die op de begrooting is gebragt. Als werkelijk een cijfer noodig is, dan had dit voor het volle bedrag moeten uitgetrokken zijn; *f* 4000 is niet voldoende. Hij heeft daarom een middenweg voorgesteld, omdat, nadat de post eenige jaren van de begrooting was verdwenen, het oogenblik om er dien weder op te brengen, niet gelukkig gekozen was.

De heer VAN HOËVELL stelt, bij het ver gevorderde uur, als motie van orde voor, de verdere discussie te verdagen.

De heer VAN DER LINDEN ondersteunt dat voorstel zeer. De Minister van Justitie is teruggekomen op de algemeene beraadslaging en heeft explicatie gegeven omtrent den algemeenen gang van het Ministerie. Op dit late oogenblik kan geen votum uitgebragt worden als dit op dien algemeenen gang van invloed kan zijn.

Bij hoofdelijke omvrage wordt de motie van orde van den heer VAN HOËVELL met 39 tegen 21 stemmen *aangenomen*, en de zitting verdaagd tot Maandag ochtend ten 11 ure.

De Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp tot vaststelling van het XIde Hoofdstuk der begrooting van de staatsuitgaven voor 1856, betreffende *het Departement van Koloniën*, heeft, na het kennis nemen van de Memorie van Beantwoording, door de Regering den 6den November jl. ingezonden op het Voorloopig Verslag der Commissie wegens dit wets-ontwerp, geen nader onderzoek te dezer zake in de afdeelingen der Kamer noodig geoordeeld.

Terwijl de Commissie overigens gemeend heeft zich van het uitbrengen van een eigen oordeel over de punten, in de gewisselde stukken behandeld, te kunnen onthouden, heeft zij het noodzakelijk geacht terug te komen op een onderwerp, hetwelk in § 1 van het Voorloopig Verslag ter sprake is gebragt, namelijk de plaats gehad hebbende aanbesteding van het versmelten en tot muntplaatjes verwerken van ongeveer 3,000,000 Nederlandsche ponden Indische koperen specien voor de nieuwe koperen pasmunt, die in Nederlandsch Indië zal worden ingevoerd. De daaromtrent door den heere Minister van Koloniën in § 1 zijner Memorie van Beantwoording gegevene inlichtingen kwamen der Commissie voor nog aanvulling te behoeven. Ook waren der Commissie van de zijde van belanghebbenden mededeelingen nopens het gebeurde betrekkelijk de bedoelde aanbesteding gedaan, waaromtrent, naar het haar voorkwam, nadere opheldering van regeringswege in het algemeen belang wenschelijk was.

Dien ten gevolge heeft de Commissie van Rapporteurs, gebruik makende van de bij art. 33 van het Reglement van Orde verleende bevoegdheid, om betrekkelijk punten van overweging met de hoofden der departementen van algemeen bestuur in overleg te treden, heden eene bijeenkomst met den heere Minister van Kolonien gehouden, waarin zij de bij haar gerezene bedenkingen en vragen omtrent het genoemde onderwerp heeft blootgelegd. In die bijeenkomst is hoofdzakelijk het volgende verhandeld:

In de eerste plaats heeft de Commissie doen opmerken, dat, volgens § 1 der Memorie van Beantwoording, het Amsterdamsche huis, hetwelk de levering der muntplaatjes heeft aangenomen, vergunning heeft verkregen om de koperen bladen of reepen, waaruit de muntplaatjes vervaardigd moeten worden, met vrijdom van regten in te voeren, ten einde, onder de noodige maatregelen van voorzorg, tot muntplaatjes verwerkt, weder te worden uitgevoerd; doch, dat van het voornemen om zulk eenen vrijdom te verleenen, in het bestek en de voorwaarden van aanbesteding, opgenomen in de *Nederlandsche Staats-Courant* van 21 Febr. jl., geenerlei melding is gemaakt. De Commissie meende op dit punt de aandacht te moeten vestigen, omdat het hier een niet onbelangrijk voordeel voor den aannemer geldt, en omdat indien de gegadigden, vooral ook de buitenlandsche, die van de gelegenheid tot inschrijving niet zijn uitgesloten geworden, vooraf verwittigd waren geweest: dat uitzigt op dit voordeel bestond, de aanneming welligt tot minderen prijs zou hebben kunnen geschieden; terwijl misschien ook, omdat de vrijdom in het bestek niet beloofd was, zoo deze naderhand werd toegekend, daarvoor eene evenredige korting op den aannemingsprijs ten voordeele van 's Rijks schatkist had kunnen worden gedaan.

De Minister van Koloniën heeft in substantie geantwoord, dat de Regering van het beginsel is uitgegaan, om bij de bedoelde aanbesteding zoowel buiten- als binnenlandsche fabrikanten te doen mededingen; dat zoo de Regering het noodzakelijk heeft geacht om de versmelting van het oude koper hier te lande te doen plaats hebben, niets echter belette, om, als de aannemer dit goedvond, het pletten en de verdere bewerking buiten 's lands te doen verrigten; dat de aannemer, aan wien het werk is gegund, naar aanleiding van no. 2 van art. 8 der wet van 1 September 1854 (*Stbl.* no. 126), vergunning heeft gevraagd, om koper met vrijstelling van regten in te voeren en onder de noodige waarborgen tot muntplaatjes te verwerken; en dat deze vergunning hem is verleend. De Minister voegde er bij, dat zoo het werk aan eenen buitenlandschen aannemer ware gegund en deze de muntplaatjes in eene buitenlandsche fabriek had willen doen vervaardigen, het in overweging zou hebben kunnen komen, om tot het vaststellen eener uitzondering te zijnen behoeve op de verbodsbepaling der wet van 1845 wegens den invoer van plaatjes tot koperen munt de tusschenkomst der wetgeving in te roepen.

Van de zijde der Commissie werd hierop aangemerkt, dat dan toch in de voorwaarden der aanbesteding, van de wet van 1 Sept. 1854 geenerlei melding is gemaakt, zoodat men ligt op het vermoeden zou komen, dat bij het opstellen dier voorwaarden aan de aangehaalde bepaling der genoemde wet niet is gedacht. In allen gevalle bestond vooraf geene zekerheid, dat die wetsbepaling hier zou worden toegepast, en zoowel de binnen- als de buitenlandsche mededingers moesten dus wel in den waan verkeeren, dat zij geen vrijdom van regten zouden genieten. De vraag bleef dus, of aan den aannemer niet één grooter voordeel is toegekend, dan hij bij het doen der inschrijving verwachten kon.

De Minister van Kolonien antwoordde, dat de inlandsche gegadigden geacht moesten worden 's lands wetten te kennen, vooral ook omtrent een onderwerp, hetwelk den door hen uitgeoefenden tak van nijverheid zoo zeer van nabij betreft. Deze gegadigden, evenzeer als die zich uit het buitenland opdeden, zijn ruimschoots in de gelegenheid geweest, vooraf aan het Departement van Kolonien nadere inlichtingen omtrent de aanbesteding te verkrijgen. Ofschoon dus in de voorwaarden der aanbesteding van de wet van 1854 geene melding is gemaakt, kon voor de inschrijvers geene onzekerheid omtrent de toepassing dier wet bestaan.

Op de nu nog nader van wege de Commissie gemaakte aanmerking, dat de wet van 1854 voor het hier bestaande geval geenerlei verpligting tot het toekennen van den vrijdom oplegt, maar alleen aan de Regering bevoegdheid tot vrijstelling verleent, zoodat de inschrijvers bij het stilzwijgen der voorwaarden van aanbesteding in onzekerheid konden verkeeren, of van die bevoegdheid te hunnen behoeve zou worden gebruik gemaakt, herhaalde de Minister zijne verzekering, dat de mededingers vooraf alle verlangde inlichtingen hebben kunnen bekomen.

In de tweede plaats heeft de Commissie gevraagd, of bij de Regering eenige bedenking zou bestaan tegen het mededeelen aan de Kamer van het Koninklijk besluit, waarbij het muntloon wordt vastgesteld, hetwelk de Muntmeester te Utrecht voor den muntslag der Indische koperen pasmunt genieten zal.

De Min. van Kolonien heeft daarop geantwoord, dat dit besluit nog niet is vastgesteld; doch dat hij, zoodra dit het geval zal zijn, de verlangde mededeeling doen zou.

In de derde plaats heeft de Commissie nadere inlichtingen gevraagd wegens de aanbesteding zelve en den prijs, waarvoor die heeft plaats gehad. Ook volgens eene aankondiging in de *Staats-Courant* is de laagste inschrijving voor de geheele hoeveelheid van drie millioen Nederlandsche ponden *f* 29,29 per 100 pond geweest. Die inschrijving was door den heer van Vlissingen gedaan, aan wien het werk is gegund. Nu is echter de Commissie onderrigt, dat een ander inschrijver aangeboden heeft om een der drie gedeelten, waarin het werk kon worden gesplitst, dat is de versmelting en verwerking van één millioen Nederlandsche ponden, voor 10 cents minder aan te nemen. De vraag moest dus zijn, waarom van dat voordeeliger aanbod geen gebruik is gemaakt. Men verloor daarbij niet uit het oog, dat de Minister zich volledige vrijheid had voorbehouden omtrent het gunnen van het werk aan een ander dan den laatsten inschrijver; maar bij de daaromtrent gemaakte bepaling was van het niet voorhanden zijn van de vereischten en toereikende middelen gewag gemaakt, en daar het nu uit de gewisselde stukken blijkt, dat de heer van Vlissingen bij het doen der inschrijving de voor het werk benoodigde fabriek nog niet bezat, en daarmede zelfs thans nog niet gereed is, verdiende het opheldering, hoe desniettegenstaande en bij het aanwezig zijn van eene mindere inschrijving voor een gedeelte, geheel het werk aan den heer van Vlissingen heeft kunnen worden gegund.

Door den Minister van Koloniën werd geantwoord, dat de laagste inschrijver voor geheel het werk de heer van Vlissingen is geweest, die voor *f* 29.29 per 100 pond heeft ingeschreven; en dat daarenboven drie inlandsche fabrikanten ieder voor een der drie perceelen of gedeelten hadden ingeschreven, waarvan één het derde deel leven wilde voor *f* 29.19, ~~en dus voor 10 cents minder~~, terwijl de beide andere dezer inschrijvers een hoogeren prijs dan *f* 29.29 vorderen. Nadat die uitslag der inschrijving aan de Regering bekend was, moest zij zich afvragen, of niet aan den laagsten inschrijver één perceel en aan den heer van Vlissingen de beide overige perceelen konden worden toegekend. Daartegen bestond echter de zwarigheid, dat de voorwaarden van aanbesteding van zulk eene toekenning van twee perceelen geen gewag maakten, zoodat de heer van Vlissingen, zich op de letter dier voorwaarden beroepende, tegen zulk eene schikking kon opkomen, zoo als hij zich daartegen ook verzet heeft. Onder die omstandigheden meende de Regering het geheele werk aan den heer van Vlissingen te moeten toekennen. Er bestond daarvoor te meer aanleiding, omdat toen later de laagste inschrijver voor het eene perceel aangeboden had geheel het werk voor *f* 29.19 te volvoeren, ook de heer van Vlissingen zijnen aannemingsprijs met 10 centen heeft verlaagd, en dus de zaak ten slotte werkelijk tegen het meest voordeelige cijfer voor den Staat is geregeld.

In de vierde en laatste plaats gaf de Commissie te kennen, onderrigt te zijn, dat ter zake der meermalen vermelde aanbesteding vroeger zekere overeenkomst zou hebben bestaan tusschen den Muntmeester en den tegenwoordigen aannemer, den heer van Vlissingen, van welke overeenkomst de eerstgenoemde weinige dagen voor de aanbesteding zou zijn teruggetreden; dat te dier zake eene conferentie had plaats gehad aan het Ministerie van Finantien, en dat van het verhandelde in die conferentie een proces-verbaal was opgemaakt. Daar het belang van den Staat bij een en ander betrokken kon zijn, vroeg de Commissie, of het bedoelde proces-verbaal, hetwelk waarschijnlijk daaromtrent genoegzaam licht verspreiden zou, niet kon worden medegedeeld.

De Minister van Kolonien heeft in zijn antwoord te kennen gegeven, dat op een tijdstip, toen nog bij de Regering in overweging was, of het ook geraden kon zijn om bij het werk den muntslag niet af te zonderen van de versmelting van het oude koper, onderhandelingen tusschen den Muntmeester en den heer van Vlissingen schijnen te hebben plaats gehad, waarbij de afspraak was gemaakt, dat de een de versmelting, de ander de vermunting zou uitvoeren; dat, naar hij onderrigt is geworden, die overeenkomst is vervallen, toen bij de Regering het besluit was genomen om alleen de verwerking van het oude koper tot muntplaatjes aan de openbare mededinging te onderwerpen, en den muntslag op te dragen aan den ambtenaar, daartoe bij de bestaande wetsbepalingen van rijkswege aangewezen; — dat sedert, naar aanleiding van eene aan hem, Minister, op eene audientie gedane mededeeling en een daaruit voortgevloeid officieel schrijven van zijnentwege aan den Minister van Finantien, den 8 October jl., aan het Departement van Finantien eene conferentie van belanghebbenden is gehouden; — dat van het verhandelde in die conferentie proces-verbaal is opgemaakt, welk document onder berusting is van den Minister van Finantien, door wien de conferentie was belegd; — dat hij persoonlijk geen bezwaar had tegen de mededeeling van dat stuk en dus ook bereid was omtrent die mededeeling zijnen ambtgenoot, den Minister van Finantien, te raadplegen.

De bijeenkomst van den Minister van Kolonien met de Commissie van Rapporteurs heeft daarop een einde genomen, doch na een kort tijdsverloop heeft hij schriftelijk aan de Commissie te kennen gegeven « dat zijn ambtgenoot voor de Finantien bezwaar heeft tegen het overleggen van het proces-verbaal der conferentie op den 8 October in zijn kabinet gehouden, vermits die conferentie alleen ten doel heeft gehad de voorlichting van het administratief gezag omtrent een speciaal onderwerp, een onder het oppertoezigt van het Departement van Finantien werkzamen ambtenaar betreffende. »

Aldus vastgesteld bij de Commissie, den 14 November 1855.

WINTGENS.
DOMMER VAN POLDERSVELDT.
BEENS.
VAN BOSSE.
VAN FRANCK.

Reeds hebben wij met een woord gewag gemaakt van de wetsvoordragt betrekkelijk de *zamenstelling der regterlijke magt en het beleid der Justitie*. Zie hier deswege een meer uitvoerig overzigt.

De 1e *afdeeling* handelt over het te regelen onderwerp van wetgeving in het algemeen. Zij regelt al die punten, welke in de bestaande wet als algemeene bepalingen worden vooropgezet, en omvat nog vele andere punten, thans verspreid. Eenheid en bekorting zijn alzoo betracht.

De 2e en 3e *afdeeling* behandelen het beleid der justitie in *burgerlijke* en in *strafzaken*. Elk dezer regtsmagten maakt een zamenhangend geheel uit van de regtsmagt der kantongeregten en verschillende regterl. ligchamen, die geroepen zullen worden van de burgerlijke en strafgedingen kennis te nemen. In geleidelijke orde wordt de regtsmagt ontwikkeld, zonder dat de orde verbroken worde door vermenging van de regtspraak in burgerl. met die van strafzaken.

De 4e *afdeeling* handelt over het regtsgeding in *cassatie*, de 5de afdeeling, regelende de zamenstelling der regterlijke magt *in het bijzonder*, toont hoe de regterl. collegiën zullen zijn zamengesteld, handelen en werken.

Met enkele overgangs-bepalingen wordt de voordragt besloten.

Wat het standpunt betreft, door de regering bij het ontwerpen daarvan ingenomen, zij heeft gemeend niet uit het oog te moeten verliezen, dat de thans bestaande zamenstelling der regterl. magt gedurende 17 jaren in werking is; dat bijna alom gebouwen voor de bestaande regtscollegien zijn gesticht en vele belangen zich daarnaar hebben gevoegd. De Minister van Justitie heeft daarom zijne denkbeelden omtrent de regterlijke inrigting in beginsel behoudende, die zooveel mogelijk in verband met den tegenwoordigen toestand gebragt.

Alle de regterl. collegien, die thans bestaan, vindt men dien ten gevolge, hoewel sommigen eenigzins in getale verminderd, in de voordragt terug. Intusschen is door den Minister vastgehouden aan hetgeen hij reeds in Nov. 1848 te kennen gaf, dat in burgerlijke zaken één der gr[...] van jurisdictie uit de regterl. zamenstelling moest wor[...] geligt of gewijzigd, wilde men bezuiniging voor den st[...] of de geschilvoerende partijen verkrijgen. In plaats v[...] afschaffing der elf Hoven voor te stellen, is de regering [...] de overtuiging gekomen, dat ineensmelting van die Hov[...] met de Arr.-Regtbanken, in de hoofdplaatsen der provinci[...] gevestigd, het beoogde doel beter met het bestaande [...] verband zou brengen.

De Prov. Geregtshoven zullen alsnu belast zijn: 1o. m[...] al hetgeen in de andere arrondissementen eener provin[...] door de arrond.-regtbanken verrigt wordt; 2o. met de c[...]minele en verdere regtspraak der thans bestaande Hove[...] behoudens de daarin voorgestelde veranderingen, inzond[...]heid betrekkelijk het hooger beroep.

Het getal kantongeregten is eenigzins ingekrompen. [...] bevoegdheid dier geregten is, zoo in burgerl. als in str[...] zaken, ongeveer als in het verslag van 1848 vermel[...] uitgebreid.

Elf Arrond. regtbanken zullen er wegvallen. De wer[...]kring der regtbanken blijft zonder merkelijke veranderin[...] Eenige zaken echter, tot hare bevoegdheid behoorende, zull[...] aan de kantonregters komen.

Het hooger beroep in politie- en correctionele zaken [...] behouden. Dat in criminele zaken, vroeger voorgesteld [...] thans niet voorgedragen. De ondervinding sedert 1811 h[...] te lande verkregen, gaf er geene aanleiding toe. Maar [...] regering vermeent het getal regters, dat ten crimine[...] regt zal spreken, weder te moeten brengen op zes, t[...] verhooging van alle wenschelijke waarborgen ook in ve[...]band met eene eventuële afschaffing van het onderzoek va[...] het Hof in raadkamer.

Het hooger beroep in burgerlijke zaken is aan de Pro[...] Geregtshoven ontnomen, en opgedragen aan den Hooge[...] Raad, met behoud van het middel van cassatie in burge[...] zaken alleen voor die vonnissen, welke door de kantonregte[...] en regtbanken in het hoogste ressort, of door de regtba[...]ken in hooger beroep worden uitgesproken.

Door deze wijzigingen zal eene bezuiniging ontstaan, i[...] vergelijking met de loopende begrooting, van *f* 102,550[...] indien niet in die voordragt eene geheel nieuwe instellin[...] ware begrepen, welker nut en noodzakelijkheid zich mee[...] en meer doet gevoelen: die, namelijk, van vaste ambte[...]naren van het Openbaar Ministerie bij de Kantongeregte[...]

De instelling der *officieren van politie* (art. 5 des on[...]werps) zal, naar gemiddelde berekening, eene jaarlijksche nieuwe uitgave vorderen van *f* 68,450.

Met deze som derhalve moet de bezuiniging worden ver[...]minderd, die overigens het regtswezen naar het ontwer[...] oplevert.

Ten gevolge dezer wet zullen met elkander worden ver[...]eenigd onderstaande kantons:

(Noordbrabant)	Ginneken en Bavel en Breda;
(Gelderland)	Wijchen en Nijmegen;
»	Doetinchem (stad) en Terborgh;
(Zuidholland)	Voorburg en Delft;
»	Vlaardingen en Schiedam;
»	Oud-Beijerland en 's Gravendeel;
(Noordholland)	Weesp en Naarden;
»	Enkhuizen en Medemblik;
(Zeeland)	Kortgene en Goes;
(Utrecht)	Maarssen en Loenen;
»	Rhenen en Wijk-bij-Duurstede;
(Friesland)	Holwerd en Dokkum;
»	Hindelopen en de Lemmer;
(Overijssel)	Vollenhove (stad) en Steenwijk;
(Limburg)	Maastricht en Meerssen.

De zetels der Kantongeregten in de aldus vereenigd[...] kantons worden door Ons bepaald.

Eenmaal bepaald kunnen zij alleen door de wet worde[...] veranderd.

2o. De kantons Veghel en Boxmeer worden van het *eerst[...]* arrondissement naar het *tweede* arrondissement der provincie Noordbrabant overgebragt, en behooren mitsdien voortaa[...] tot het regtsgebied der Arrondissements-Regtbank te Eind[...]hoven.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.